

ELŐFIZETÉS

NYELVEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-basábas post. sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, augusztus 14.

Mai számunk főbb közleményei:

Veséreltek: A második kérdés.
Csanádmegye közigazgatása.
A csanádi Lénau-ünnep.
A város közgyűlése.
Elégett szászok.
Harc egy járási székhely körül.
Interpelláció a Neptun halottja miatt.
Egy volt aradi ezredparancsnok öngyilkos-
sági kísérlete.
Három ösztöndíj.
Ellenzéki képviselő egy miniszteri tanácsos
ellen.
Egy amerikai művész Aradon.
Sándor Antal gondnoksága.
Az uralkodó családok ellátulása.
Tárca: Bretagneban. Irta: Bak Eszter.
Regény-Csarnek: Hipnózis. Irta: Hardy I. D.

A második kérdés.

Arad, augusztus 13

Az arany kalászszaal ékes rónaságon már nem peng a kasza. Az arany keresztet is eltűnedeznek a tarlóról, csak a cséplőgépek bugása hallatszik még, de rövidesen ez a magyar fülnek a legszebb zene is megszűnik és Magyarország idej termése tető alá kerül.

A termés mennyiségével már tisztában vagyunk. A magyarok istene nem fordult el tőlünk és elég jó termést adott. A földművelésügyi miniszter, a gazdasági tudósító jelentései alapján, a tiszta buza hozamát 43-3 millió métermázsára becsüli,

tehát csaknem 10 millió métermázsával többre, mint az elmúlt esztendőben. Hogy ez a többlet a nemzeti jövedelemben mennyire rug és hogy valójában jónak mondhatjuk-e idej termésünk, ez most már attól függ, hogy milyen lesz a gabona ára? Ez most a legfontosabb kérdés, a mely gazdáinkat foglalkoztatja és a mely szorongva lesték a felhők járását aratás előtt; épp úgy kémelek most a tőzsdei árfolyamlapot.

Kétségtelen és a legutóbbi évek tapasztalatai bizonyítják, hogy ma már a buzaárakat nem egy ország, sőt még nem is egy világrész, hanem az egész földkerekség piaci viszonyai irányítják. A mi erre az alakulásra döntő hatást gyakorol, az kétségtelenül az az állandóan fluktuáló véleménykülömbőség a felől, hogy melyek lesznek az árakat szabályozó kereslet és kínálat arányai a viszonylatok ezer-féle képpen komplikált szövevényeiben a földkerekség összes piacain.

Ez azonban nem zárja ki azt, hogy gabonánk értékének emelése érdekében meg ne tegyünk mindezt; a mit e végből szükségesnek és üdvösnek vélünk. És itt előtérbe nyomul az a nagy kérdés, hogy melyek lennének azok az eszközök, melyek többé-kevésbé biztosítékot nyújthatnak arra, hogy buzánk, illetőleg általában gabonánk ára magasabb nivóra emeltesék és mily eszközök volnának alkalmazsak arra, hogy különösen az aratás után

rendszerint bekövetkező árcsökkenésnek eleje vétessek.

Gabonánk értékének emelése érdekében kétségtelenül szükségünk van arra, hogy minél kevesebb idegen buza jöjjön az országba, de szükségünk van arra is, hogy saját gabonánk számára, az ausztriai piacokon kívül, mint vevőket még más külföldi fogyasztási piacokat is szerezzünk. E kettő összeegyesztetése képezi gabonánk értékelésének problémáját.

Hogy az Isten megszerzi az áldást még azzal is, hogy megadja embernek a problémának megoldását is: az a legnagyobb fokban bizonytalan. Tény az, hogy a gabonaértékesítés, a gabonabehozatal és a gabonakivitel kérdéseinek eddig is súlyos hibák, nagy tévelygések történtek. Ilyen volt az órlési forgalom eltörlése, a melynek romboló hatását a malmoknak adott kedvezményes vasuti tarifák nagyon csekély mértékben enyhítették. Ilyen szerencsétlen eszme a gabonaértékesítő szövetkezetek propagálása, a melyet talán csillogó elméletek támogatnak, de a gyakorlat azokat, mint a pillét, elfujja.

Várjuk a probléma megoldását; az időt, a mikor az árakat nem a börze kontremínörjei csinálják, hanem az kedvezően alakul ki a jól kihasznált helyzetből. Vagy ilyesmit, egy jó termés mellé remélni: es war 'zu schön gewesen? ...

(7)

TÁRCA

Bretagneban.

Irta: Bak Eszter.

I.

Sokáig haboztam, hogy a magamnak tett följegyzéseimet beküldjem e lapnak, de végre győzött a mindenki uralkodó érzés, a mely felkeltette bennem a vágyat, hogy mindezt a nyomtatott betűk maradandóbb formájában birjam; mert tudom, hogy körülbelül csak a magam számára lesz kinyomtatva. Mert ugyan ki olvas mai napság utleírásokat? Mindenkiünknek elég, a mennyit a földrajzból tudunk; csak azokra a helyekre vagyunk kíváncsiak a hová eljuthatunk. Azt pedig lázasan kiolvasuk Baedekerünkben a vonaton, úgy mint a rossz "deák," a ki a vizsga reggelén kezd tanulni. De a Bretagne azon kivételes hely, a melyről mindenki tud valamit; ha már másképp nem is, de híres festők hatásos modelljei, a nők változatos fejkötő-viselete s a szép kis bretagnei dalok stb. révén. Pedig Bretagne egyike a világ azon helyeinek a melyet minden idegennek érdemes közelebbről megismerni.

Gondolkoztam, hogy hazai példával tudjam megvilágítani: mi a Bretagne a franciáknak? De sem a mi csodaszép Erdélyünkhez vagy Felvidékünkhez nem hasonlíthatom, a természet szépségeit illetőleg kiállaná ez az összehasonlítást, de mi magyarok nem a franciákkal

szemben, a kik között kevés van a ki még nem lett volna a Bretagneban. Ellenben mi nálunk hányan, de hányan vannak, a kik sok messze földet bejártak, de az említett helyeken nem voltak. Ugy gondolkoznak, mi könnyelmű férfiak a feleségükről, „azt mindegy, megtalálom otthon.”

Mint Erdély Magyarországnak, Bretagne soká ily volt Franciaország önálló része; és hogy mindig féltett kincse volt, bizonyítja a sok háború, a melyet Bretagne megvédeéséért az angolok ellen folytattak. Még most is legendák alakjuk a *Duchesse Anne*, a ki hozományként vitte a Bretagne VIII. Károly francia királynak, a ki a címert is egyesítette a francia címerrel, de a melyet még most is nagyban használnak edények, házak stb. díszítésére. Mindenki, a ki itt megfordul, visz magával egy brochet vagy mellűt a bretagnei címerrel.

Párisból éjszaknyugatra körülbelül hét órányira fekszik Rennes. Itt kezdődik a Bretagne, a melynek fő helye Rennes. A közel multból mindenki ismeri Rennest; itt volt a revíziója Dreyfus kapitány porének. Akkoriban olvastam az újságban: „Rennes mintha csak hivatva lett volna arra, hogy ilyen tragikus esemény színtere legyen, olyan szomorú város” — de mivel az újságírókat impresszionistáknak tartjuk, azt hittem, ez csak a saját véleményük volt. Pedig csakugyan nagyon leverő hatást gyakorol az emberre ez a nagy város, a melynek százezer főnyi lakossága van és mégis olyan kibált, akár egy magyar falu, az aratás

idején. A vonat itt másfél óráig áll és így volt időnk kocsin megnézni a várost. A kocsi, úgy látszik tudta, hogy mi érdekli az átutazó közönséget. Rögtön, amint felszálltunk, azt mondta: — Elviszem önöket a törvényszékhez, a hol Dreyfus tárgyalása volt.

Annyit olvasták e helyen és látták illusztrált újságokban a tárgyalási termet, hogy nem is foglalkozom annak a leírásával. Rennes különben arról is nevezetes Franciaországban, hogy ez az egyedüli hely, a hol ünnep és vasárnapon zárva tartják az üzleteket. Szinte hihetetlen, hogy az annyira vallásos országban vasárnap sőt a legnagyobb ünnepeken is nyitva vannak az üzletek.

Rennestől fogva csupa kis állomás következik; az őrházak szolgálatát nek látják el. Egy kissé furcsa, ha a vörös zászlóval kis anyóka áll a sinek mellé, de máskor meg jól esik a szemnek, ha a mogorva férfi arc helyett piros képű fiatal leány mosolyog a vonatban ülőkre. Rennestől két órányira van *Saint-Malo*, ez pedig Bretagne tengerrel övedzett éjszaki részének fő helye. Innen vezet vonat, tramway hajó Bretagne azon részeibe, a melyek annak főirdekösségeit képezik. Az idegenek figyelmét rögtön le is leköti *Saint-Malo*, mely Franciaország egyik legrégebbi városa, mit a város körül épített bástyák is illusztrálnak.

A kőből épített bástyákra több helyen lépcsők vezetnek föl, ezeken az egész várost körül lehet sétálni. A legremekebb kilátás nyílik itt úgy a te gerre, mint a városra. A városba

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

Csanádmegye közigazgatása.

(Biráskodás a makói választások fölött. — Plébános és vármegye. — Nazarénusok felebbezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, augusztus 13.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg augusztus havi rendes ülését *Mesbó* Sándor dr. főispán elnöklésével. Az ülésnek kevés fontos tárgya volt s délre véget ért az ülés.

Mesbó Sándor dr. főispán megnyitván az ülést, *Hj. Náway* Lajos dr. alispán terjesztette elő mult havi jelentését. A jelentés megemlékezik a Marosbani szabadfürdés korlátozása tárgyában kiadott alispáni rendeletről, a városnál kitűzött tisztujtásról, a szabadságolásról.

Hervay István főjegyző bemutatja a kereskedelemügyi miniszter rendeletét, amelyet az államépítészeti hivatalok ügymenetének egyszerűsítése tárgyában küldött le. Tudomásul vették, ugyszintén az alispánnak a pénztárak megvizsgálásáról szóló jelentését.

Ezután a városi képviselőválasztások ügyében hozott igazoló választmányi határozatokat tárgyalták, a beadott felebbezések folytán. *Nagy* Károly újvárosi ref. lelkész mandátumát azon címen semmisítette meg az igazgató választmány, hogy nincs felvéve Makón a választók névjegyzékébe. Miután a választhatóság nem ettől függ, a bizottság *Nagy Károlyt igazolt képviselőnek jelentette ki.*

Földesi Sándor kereskedő a III-ik kerület választásának megsemmisítését kérte, mert a választásnál erőszakoskodtak. Miután ez az állítás konkrét adatokkal nem volt igazolva, a bizottság a felebbezést elutasította. Hasonló sorsban részesültek azok a felebbezések is, melyeket a megsemmisített mandátumu szociálista képviselők: *Szalárdi* Sámuel, *Király* Pál, *Kis* Péter és *Balogh* Pál érdekében adtak be. Képesítésük nincs a választásra, nem is választhatók.

Rankl József cipésmester *Nagy* István szaktársa megválasztását sérelmezi s azt állítja, hogy igazságszerint ő lett megválasztva. A bizottság nem hitte el az állítást s a választást helybenhagyta.

Pályi Béla, ki a IV. kerületben lett megválasztva, a saját érdekében felebbezett a man-

dátumának megsemmisítését kimondó határozat ellen. Bemutatja anyósának az adókönyvét s annak nyilatkozatát, hogy az adó ő szobta helyett fizetné. Miután ez az indok figyelembe vehető nem volt, ezt a felebbezést is elutasították.

Böresbő Gergely se maradt ki a felebbezők sorából. *Purjesz* Mór megválasztását felebbezte meg azon a címen, hogy nem fizet annyi adót, amennyit a törvény előír. *Purjesz* okleveles tanító s mint ilyen, választó és választható adójára való tekintet nélkül, így aztán ez a felebbezés is a többi sorsára jutott, — elutasították.

Nagy megbotránkozást keltett az ülésen *Szekevényi* Lajos magyarbányai plébános beadványa. A plébános előbb is kérte már hátralekös illetményeinek behajtását a bizottságnál, de oly kihívó, oly sértő modorban, hogy a bizottság a plébános ellen panaszt emelt a megyés püspöknél. Ez nem tetszett a plébánosnak s mai levelében oly kvalifikálhatlan módon támadta meg az alispánt, hogy a bizottság a legnagyobb felháborodással határozta el a megyés püspökhöz való újabb megkeresés intézését az iránt, hogy a plébános áthelyezéséről mielőbb gondoskodjék.

Nagy Zoltán h. pénzügyigazgató az adóbevételekről referált.

Groó Vilmos kir. tanácsos tanfelügyelő jelentése után több nagymajláthi lakos felebbezését tárgyalta a bizottság. A felebbezők *nazarénus* szülők, kik a ref. iskolába adták fel gyermekeiket, akik után az iskolafentartó hatóság 4 korona rendes tandíj helyett 20 koronát követel évenként. Ezt a tandíjat felebbezték meg, de a bizottság elutasította a felebbezést, mert még a 20 korona se fedezi azt a többletet, a mit a református polgárok egyházi adóban fizetnek, akár jár gyermekük iskolába, akár nem.

TÁVIRATOK.

A rátóti tárgyalások.

Budapest, aug. 13. Félhivatalosan jelentik: *Körber* Ernő dr. osztrák miniszterelnök, a ki tegnapelőtt este érkezett Rátótra, a tegnapi napot *Szell* Kálmán miniszterelnöknél töltötte s ma reggel utazott ismét vissza az osztrák fővárosba. A két minisztereinek a tegnapi napot

a két állam gazdasági kérdéssel megbeszélésének szentelte s késő estig tartó tanácskozásek folyamán megvitatták a még függőben levő egész anyagot. *Szell* Kálmán miniszterelnök, pénteken f. hó 16-án a felségnek való jelentéssel céljából Ischibe utazik.

Harc az iskola körül.

Roseff (Finistere megye) aug. 13. Ma egy század gyalogság érkezett ide Morlaixból feltűzött szuronynyal, hogy az egy szakasz csendőrség élén ide küldött rendőrbiztost az itteni kongregációs iskolánévrek kiutasításánál támogassa. Erre való tekintettel *De Mun* gróf, aki az iskolaépület megszálló néptömeget vezette, kijelentette, hogy a lakosság nem akar harcba bocsátkozni a hadsereggel és kérte a századparancsnokot, hogy vétesse le a szuronyokat. A parancsnok teljesítette ezt a kívánságot, sőt parancsot adott az elvonulásra is, a mit a hadsereg éljenzésével fogadtak. Erre *De Mun* gróf maga nyitotta ki az iskola kapuit és felkérte a nővéreket, hogy engedjenek a karhatalomnak. A biztos felolvasván a kiutasítási dekretumot, lepecsételte a kapukat. Az iskolánévrek erre a templomba vonultak. A néptömeg elkísérte őket, és szakadatlanul azt kiáltozta: *Éljen a szabadság!*

Quimper, aug. 13. A caranteci kongregációs iskolát ma bezárták.

A bur háboru epilógusai.

London, augusztus 13. A *Morningpost* jelentí *Johannesburgból* tegnapi kelettel: *Hir* szerint *Bothat* és *Delarey* ki fogják nevezni az új törvényhozó tanács tagjaivá.

Pietermaritzburg, augusztus 13. A kormány tanácsára a natali kormányzó mindazoknak, akiket felségsértés miatt két évi vagy rövidebb ideig tartó fogságra ítéltek, büntetésük még ki nem töltött részét elengedte. A felségsértés miatti pénzbüntetéseket nem engedték el.

A venezuelai fölkelés.

Washington, augusztus 13. *Bowen*, az Egyesült Államok carracasi követe az Egyesült Államok barcelonai (Venezuela) konzuljától táviratot kapott, amelyben ez jelenti, hogy a fölkelők kifosztották a várost. E hirre egy amerikai hadihajót rendeltek *Barcelonába*.

a *Szent Vincze* nevű kapun jutni be, a mely mint nagyon régi építmény igen érdekes; házai is többnyire pár száz évesek és némely utcája oly szűk, hogy keresztbe kinyújtott karokkal mind a két oldalt elérjük. Van egy régi utcája *St. Malónak*, a hol c-upa üvegházak vannak; kő helyett csupa apró négyzetes üvegdarabok képezik annak külső falát. Egy ilyen üvegházban született a híres *Dugua Troina* kinek szobra is van a városban, mert a franciák sok értékes fölfedezést köszönhetnek neki.

Még teljes épségben látható a bretonok szeretett *Huna hercegnőjének* a háza. Két emelet magasságu középső emelet az oldalt a régi várakokat jellemző ablakos kerék tornyával. Az ablakon egy fejkötős bretagnei nő, látva, hogy mily érdeklődéssel nézzük a házat, fölhívott, hogy tekintsük meg belülről is. Most bérház. A kandallók az alacsony ajtók, ablakok még a régiak és az ajtónál látható, hogy az épület falai közel egy méter vastagságúak. Másik fő érdekessége *St. Malónak* a *kathedrálja*, mely Franciaország egyik legrégebb temploma, a hol a franciák sok nagy embereit, köztük *Chateaubriand*t is keresztelték. A templom nagyon nagy és falai értékes régi festményekkel és a legszebb bretagnei himzésekkel vannak díszítve. Ezeket többnyire a halászok feleségei hímzték, hogy a *Szent Szűz* oltalmazza férjeiket, a kik a messze tengeren életveszedelem közt keresik családjuknak a kenyeret. A bretagnei templomokban nem padok, hanem magas támlájú szalmaszékek állanak a melyet mise alatt széknek és térdelőnek használnak.

St. Malóban óriási kaszárnyája van a gyalogságnak és nagy zenekara. Mi reánk komikusan hatnak a francia katonák kik fehér kamáslit viselnek, mint nálunk a francia szindarabokban a bonvivánok. Egyáltalán feltűnő alacsony termetűek és a franciák is tréfásan „*petit pion-pion*”-nak nevezik őket.

A mit eddig fölsoroltam és a párisi eleganciával berendezett üzletek mind „intra muros” vannak, kívül a *Szent Vince* kapujánál már csupa új házak többnyire nagy vendéglők állanak. Itt van a tenger partja a *plage*, a melyen mint katonák sorakoznak a fürdő kabinok és az öreg komor vár falak, a melyek a tengerben állanak s ott hangozzák a fürdőzők vig iármáját. A tengerpartra van építve óriási terraszaival a kaszinó és azelőtt terül el a város nagy parkja, hol *Chateaubriand* szobra áll. A nagy gondolkozó nemes szép vonásait művésziösen adja vissza a szobor a mely a távolba néz és kezében a „*de Genre du Christianisme*” című híres könyvét tartja.

Grand Beynak hívják azt a tengerbe nyuló mohával benőtt sziklát, mely oly nagy, hogy egy kisebb hegynek is beillik. A tengerbe nyuló végén van *Chateaubriand* sírja. A látogatóknak ügyelni kell, hogy apálykor menjenek a sírhoz, mert sokszor megőrtént, hogy a kik erre nem ügyeltek egyszerre a tengertől körülvárva találták magukat és ott rekedtek a míg hajó jött értük, hogy kiszabadítsa kényszer helyzetükből. Atala hallhatatlan költőjének volt a kívánsága, hogy kedvenc helyére temessék, a hol gyakran ült és ahonnan a messze távolba

elláthatott. A végtelen tenger mormolása és annak szépsége sugalmazta neki azokat a főnleges gondolatokat, a melyet az emberiségnek hagyott vésze mintegy megerősítésül a tulvilági élet végtelenségének. A sirt egyszerű rács veszi körül és rajta minden fölírás nélkül való alacsony kőkereszt áll. A tenger pedig, a mely a hegy lábait mossa, de ha megnő a hullámaival a sirt elborítja, tovább meséli csodálatos szép történeteit annak, a ki annyira értette a hullámok titokzatos nyelvét...

A mint említettem, *St. Maló* a központ, ahonnan vonaton, hajón, tramwayokon lehet eljutni a többi tenger melletti helyekre. *St. Maló* és környékét gyűjtőnéven „*bote d'Emeraldenak*” („s maragd” oldalnak) neveznek. A *La Manche* csatorna ezen része állandóan a legszebb smaragd zöld színben folyik sinnen nyerte a part is elnevezését. Ez a víz olyan, mint a hű asszony, a ki tudja, hogy melyik szín áll jól neki és mindig azt a színt ölti föl, csak annak az árnyalatait változtatja. A derült napok legvilágosabb kékjéitől a szeles napok legtöbbször zöldjéig e szín minden változatában öltözködik a tenger.

*St. Maló*ból tramwayon, gőzkocsival tíz perc alatt *Paraméban* vagyunk, vagy pedig a szépen kiépített tengerparton a legremekőbb villa sor között fél óra alatt átsétál az ember. Mivel *St. Maló* inkább a város jellegével bír, mintegy folytatásként építették *Paramét* a melynek frissebb a levegője mint amannak.

NewYork, augusztus 18. Egy port of spain távirat jelenti: Az az ütközet, amely Barcelona bevételére vezetett, augusztus 3-án kezdődött. Három nappal később a felkelők benyomultak a városba, éjjel-nappal folytatták a tüzelést és elpusztították az összes épületeket. Augusztus 7-én a város két harmada a felkelők kezében volt. A kormánycsapatok megadták magukat. A fogságba esettek között vannak *Marcano*, Barcelona enőke, aki a kormánycsapatok vezére volt, továbbá nyolc tábornok és 23 ezredes. Mindkét részen együttvéve 167 ember esett el. A házakat és boltokat, különösen az idegenekéit, kifosztották. Sok asszonyt és gyermeket megkínáltak és megöltek. A francia kábelhivatalt elfoglalták és az amerikai, olasz és holland konzulátusokat kifosztották. A honzúlok hadihajók kiküldését kéri.

A csatádi Lenau-ünnep.

(Egy német költő emléke.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Nagy, örökké emlékezetes örömmünnepe volt ma a kis Csatád községnek. Távolból és közelből sereglettek ide a vendégek, hogy kegyeletes hódolattal üljék meg *Lenau* Miklós, a magyar származású nagy német költő emlékét. Itt, hol az utóbbi években lelketlen idegen pénzen fizetett izgatók ütötték fel tanyájukat, hogy megméltelyezzék a derék magyar érzelmű torontáli svábok érzelmvilágát és lelkületét, ugyan ez a nép fényes bizonyítékát szolgáltatva annak, hogy a szívós ragaszkodás az anyanyelvhez, az ősök emlékének kegyeletes megőrzése teljesen összeegyeztethető a magyar haza iránti ragaszkodással, a magyar haza szeretetével. Csatád község és az egész megye derék sváb földművesei a mai napon megmutatták, hogy a *Kornék* és *Cramerék* tévtanai nem tudnak gyökeret verni ezen, a természet minden adományaival megáldott vidéken.

Ünnepi mezt öltött az egész falu. A község határáról a Lenau-téren levő községházáig, melynek homlokzatán *Lenau* Miklós reliefképe *Rockerbauerné*, egy magyar-óvári özvegy asszony ajándéka díszel. — valamint az összes utcákon végig virágfüzerekkel, magyar nemzeti zászlókkal, a magyar koronás címerrel

és lantokkal díszített faoszlopok szegélyezték az utcákat. A falu bejáratánál fellobogozott nagy, hatalmas diadalív volt felállítva *Isten hozta* felirattal. A községi iskola, a plébánia-templom, és számos magánház fel volt díszítve. Különösen impozáns volt a Lenau-ház díszítése. E ház homlokzatát emléktábla díszíti, melyet egy egyszerű csatádi bodnár, *Gehl Mátyás* maga vésett és ajándékozott a községnek a következő felirattal:

In diesen hause wurde der Dichter

Nicolaus Lenau

am 13. August. 1802. geboren.

Ezen házban született:

Lenau Miklós

1802. augusztus 13-án.

Welt befreien kann die Liebe nur.

Lenau.

Gewidmet durch *Matthias Gehl* aus Vaterlands-liebe den Dichter an 13. August. 1876.

Ugyane házban rendezték be az ünnepély alkalmából a Lenau szobát, mely a leendő csatádi *Lenau*-muzeum alapját képezendő és melyben a nagy költő született. A szoba butorza: egy íróasztal, egy nád- és egy zsöllyeszék, *Lenau* atyjának butorai, a falon *Lenau* képe függ, a melyet két oldalt magyar címer fog át. Az íróasztalon fekszik az új vendégkönyv, melybe a látogatók bejegyezték neveiket.

Csatád mai ünnepnapjában részt vett az egész Délvidék, az egész ország intelligenciájának képviselői. Jelen voltak többek közt: *Gulner Gyula* államtitkár, *Rónay János*, *Steiner Ferenc*, *Rubinek Gyula*, *Blaskovics Ferenc*, *Gorove László*, *Lendl Adolf* képviselők, a fővárosi hírlapírók képviselőiben *Rákosi Jenő*, az Ott-hon elnöke, *Herceg Ferenc*, *Sebők Zsigmond*, *Somogyi Péter*, *Rothausser Miksa*, *Lányi Zsigmond* hírlapírók, továbbá báró *Ambrózy Gyula* temesmegyei nagybirtokos, *Ferch Mátyás*, a csanádi papnövelde tanára, *Dellimanics Lajos* dr. torontáli alispán, *Pacséry Károly* dr. nagybecskereki tanfelügyelő, *Poroszkay Béla* torontáli főügyész, *Kardos Albert* dr. a debreceni Csokonai-kör kiküldöttje stb.

A *Lenau* szobor alapkövetelésének ünnepén *Herceg Ferenc* lelkes beszédet mondott, a mely így kezdődött:

Sok francia állítása szerint az összes tengeri fürdők között *Paraménak* van a legszebb és legnagyobb partja, plážeja. Ezért nagyon sok francia és többnyire párisi nyaral itt, de van a fürdőnek sok angol és amerikai vendége is. A mostani angol királynak is van itt *Paraménban* egy fából épített villája, amelyet ő az 1899. évi párisi kiállításból hozott ide. Itt két nyarat is töltött.

Magyarok nem igen járnak ide és csak azok ismerik föl a magyar nyelvet, a kik azt *Nizzában*, *Montonében* hallották; már a többiek angolnak, vagy a legjobb esetben oroszoknak tartanak bennünket. Azért mondom, hogy legjobb esetben oroszoknak, mert a franciák nagyon gyűlölik az angolokat. Ezt a gyűlöletet az évszázados harc, a melyet a két ország folytatott egymás ellen és ujabban *Fashoda* elvesztése, de főleg a két nemzet fiainak ellentétes temperatuma okozza. Pedig *Bretagne* és *Normandia* sokat köszönhet az angoloknak. Ők honosították itt meg a burgonyát és ők veszik meg termésük legnagyobb részét.

Egyáltalán a franciáknak furcsa fogalmuk van Magyarországról. Sokan még a legműveltebbek is azt hiszik, hogy Magyarország Ausztria és a magyar nyelv olyan mint a csuh vagy svéd. Egy nő pedig az kérdezte:

Közel lakunk-e a *Martinique* szigethez?

Szerettem volna azt mondani, hogy igen, és *Háry Jánosként* rém meséket beszélni a *Pelée* kitöréséről, az átélt borzalmakról. De nem tettem; inkább türelmesen fölvilágosítottam őket sok mindenféléről, a miről eddig nekik fogalmuk sem volt. Most misszionárosokként ta-

nitjuk őket a magyar nyelv és Magyarország tiszteletére. Hazajövet *Budapest* és *Arad* összes anizskártyáit kénytelen leszek összevásárolni és elküldeni hogy némi képet nyújtsak a földrajz és ethnologia eme „vadainak”.

Az angolok ellenben mind ősmerek *Budapestet*; ősmerekünk nagy része már járt is ott és annak szépségéről elragadtatással beszélnek. Hiába az angol ősmereiben alaposabb és igazi „globe trotter” nemzet. Nagyon sok francia papot, nagykalapu abbékat is lát itt az ember, annyit mint másutt katonatisztet. Mind imakönyvvél jár, a melyet az utcán is folyton nyitva tartanak és olvasnak. Ugy hat ez a szemléltre mintha a tisztet kard nélkül látná az utcán. *Paraméból* gőzkocsin lehet *Rotheneuf-be* rándulni. Kis falu ez, magasan fekszik és szép kiállítás nyílik róla a tengerre. Fő érdekességei a „szikla emberek”. Az oda való pap sziklákból faragta a kis kápolna különböző ember alakját, oroszlan stb. alakjait.

Egy nyers tehetség sok türelmet igénylő munkája és az egésznek a háttér adja meg az érdekességet. Nagy sziklák és mély hasadékok közül farkas szemet néz a sok kő ak a tengerrel.

Sok zárda is van a környéken, nagy szomorúság észlelhető az apácákon a mióta a kongregacionális törvényeket végrehajtották. *Mlle Deris* egy jámbor *bretagnei* nő minden vendégének — ő a mi hotelunk tulajdonos nője — terítékéhez tett egy írott fölhívást:

„Minden francia anyát fölkérnek, tiltakozzanak a kormány méltatlan eljárása ellen” stb. stb.

Tisztelt ünneplő gyülekezet!

A szentséget kiszolgáltató pap egyéni méltósága nem csökkenti a szentség erejét és érvényét. Így rendeli az egyház, mely a hitélet erkölcsi kincseit föléje akarja emelni az anyagi élet fogyatékoságainak. Ez egyházi analógiából akarok bátorságot meríteni én, a profán ember, midőn egyéni eszközeim fogyatékos voltánál teljes tudatában arra vállalkozom, hogy a mai nevezetes napon, e megszentelt helyen, szavakat keressek a kegyeletnek, melylyel annyi magyar ember viseltetik a világirodalom egyik szellemi nagysága iránt.

Ma van száz esztendeje annak, hogy e boldog községben meglátta a napvilágot *Strehlenau* *Niembsch* *Miklós*. Önök, tisztelt hallgatóságom, kiknek egy része a *Lenau*-kultusz hívatott papja, nem fogják tőlem a költő életének és irodalmi jelentőségének ismertetését várni. Nyugtalan és szenvedésekben tulgazdag életének minden mozzanatát közismertté tették tudós kutatók, irodalmi jelentősége felett pedig megállapodásra jutott a kor, midőn *Lenau* *Miklós* a gazdag és magas színvonalú német irodalom klasszikusai közé avatta. Én, megbocsátható önzéssel, főleg *Lenau* irodalmi egyéniségének ama vonásait szeretném emlékkükbe idézni, melyek a költőt nekünk különösen drágává teszik.

A költő születésének és gyermekségének ideje összeesik történelmünk ama korával, melyet a nemzeti ernyedés korszakának szoktunk nevezni,

Evszázados harcok megapasztották a magyarság számát, az örökös alkotmányos védekezés kimerítette erejét. A nemzet kishitőségbe süllyedt. A történetíró szavai szerint az ország akkor egy nagy vármegyeház volt, a magyar ember típusa pedig a táblabíró. A kor nagy eszméinek lénye csak halványan tükröződött vissza egyes álmódosók és költők lelkében. E vármegye, hol *Lenau* bölcsője ringott, akkor jóformán kívül esett a nemzeti élet vonzási körén. Ez az ország-rész egyébként is sokat megkönyezett, beteg gyermeke volt az anyaországnak. 1553-ban török kézre került. Midőn 1716-ban a pogány kitakarodott *Savoyai Jenő* győzedelmes hadteste elől, az ingoványos puszták fölött bus emléke kísértett csak a kiirtott magyarságnak. *Mérey Claudius* gróf hajtotta végre az újjá való gyarmatosítás nagy munkáját. A telepek közül, a melyeket itt alapítottak, sorrend szerint *Csatád* egyike a legutólsóknak volt. A telepések, abból az erős, szívós és férfias germán fajból váiak voltak, melyet a világtörténelem erjedési folyamata olyan helyekre szokott vetni, ahol a polgárosítás leg-

„Vive la liberté” ezzel végződik az írás. Ha az ember őt hallgatja, igazán kész a francia kormányra haragudni és méltatlanak tartja eljárásukat. Vannak apáca rendek, a melyekhez a dologba járó anyák már reggel öt órakor elviszik kisdedeiket; a testvérek ápolják, fürösztik, játszanak velük, kimossák és ráadják ruháskáikat és este ha a fáradt anyák értük jönnek, tisztán viszik haza gyermekeiket. Ilyen és ehhez hasonló sok áldásos működési körök van a *bretagnei* apácáknak.

Paraménak még szebb és újabb kaszinója van, mint *St Malónak*, hol minden délután 3-5-ig csupa párisi művészetből álló zenekar hangversenyzik. Vannak egész klasszikus előadások különben mindenféle operette és tánczenét is adnak elő.

Itt találkoztunk az első magyarral. *Szigetinek* hívják és a kaszinó első hegydűse, kinek *Párisban* már ősmert neve van. Igen örültünk egymásnak, hogy a messze idegenben honfátarunk akadt. A kaszinóban folyton „*petit chevaux*” játszanak. Ez olyan fajta házardjáték mint a roulette, csak hogy itt a lovak számára és zászlójuk színére tesz az ember és az nyer, a kinek lova legelőször ér a zászlóhoz a mely a löverseny mintájára a cél. A franciák nem is képzelnek el fürdőt valamilyen házardjáték nélkül, van is publicuma a játszó teremnek; néha több nő mint férfi. A kaszinóban nagyon szép színház is van, hol jó színészek játszanak és a hol gyakran a párisi nagy Opera, az Opera Comique és a Théâtre Française elsőrendű tagjai vendégszerepelnek, kiknek résztevésével

sulyosabb munkái végzendők. Fényesen meg is oldották a rájuk bízott feladatot: néhány évtized alatt a délvidéki ingoványokból virágzó szántóföldeket teremtettek. Anyagilag boldogultak, nemzeti és művelődési tekintetben azonban még akkor az idegen földön hagyott gyarmat passzív és elszigetelt életét éltek.

Ezután Leanu irodalmi jelentőségét méltatta, majd így fejezte be lelkesítő beszédét:

A magyar délvidékek német véroól eredt telepesek adták meg újabb anyagi kulturáját; a megtermékenyített magyar talaj nem mutatkozott háládtalannak, midőn királyi viszonzásképen egy klasszikussal ajándékozta meg a német nemzetet. Nem irigyeljük tőle ezt a kincset, de büszkén gyönyörködünk benne és kívánjuk: bár lenne a Lenau emléke a szivárványos hid, melyen a nemzetek ideális törekvései testvériesen találkozhatnak. Ha Niembsch Miklósnak a földi szenvedésekből megtisztult szelleme ma fölöttünk lebeg, akkor nagy változást talál megénekelte kedves szülőfalujában. Az idegen gyarmat eltűnt — Magyarországon nincsenek és nem is lehetnek többé kolóniák! — a gyarmatosok fiaiból magyar állampolgárok lettek, polgári erényeiknél fogva nagybecsült és szeretett tagjai az egységes magyar nemzetnek. A magyar nevet pedig nem törvények holt betűje adományozta a délvidéki svábságnak, ők maguk vitták ki azt maguknak tűz- és vér áradatokon át gázolva, fegyveres kézzel uat örve maguknak a magyar nemzet szívéhez, örök jogot szerezve maguknak és utódaiknak a magyar névre és a magyar szabadságban való részesedésre

E felbonthatatlan egyesülés szimbolumaként álljon itt minél előbb Lenau Miklós szobra. Magyar földön, magyar művész munkája hirdesse, hogy mi tisztelettel hajlunk meg a szellem és a szív nagysága előtt és hogy nemzetünk háládatos akar lenni azok iránt, a kik szeretik. Lenau Miklós pedig szerette a magyart.

A beszédet a jelenvolt közönség, a némekekkel együtt, lelkesen éljenezte.

Az ünnepélyen megkoszorúzták a Lenau-emléktáblát, a melyre *Csatád* községen kívül a szomszéd *Bogáros* is küldött koszorút.

Délután népünnepély volt, a melynek kedves epizódja volt, a mikor *Dellimanics* alispán, *Herczeg* Ferenc és több képviselő táncba elegyedtek a német lányokkal.

Este banket volt, a melyen számos felkészöntő hangzott el.

Elégett százások.

(A bankhivatalnak halasata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Egyik előkelő nagyváradi pénzügyi irodából a főnök intézkedése folytán egy fiatal tisztviselőnek ma délután több napi tartózkodásra Tenkére kellett utaznia üzleti kötelességek elvégzése végett. A tisztviselő az intézet pénztárát is kezelte, amelyben tegnap 3640 korona készpénz volt, azonkívül több értékpapír. A pénzkészletet délután 5 órakor kellett volna átadni hivatal főnökének, aki délután 3 órakor a Püspökfürdőből telefonált a tisztviselőnek, hogy fáradjon be este 8 órakor az intézet helyiségébe, akkor ő is ott lesz s a pénztárt átveszi.

A hivatalnok már 7 órakor benn volt az irodában s az átadásra előkészítette a pénztárt. Az ablak mellett levő íróasztalon dolgozott a nagy petróleumos lámpa fénye mellett. Hét óra után heves szélvihar támadt. A hivatalnok becsukta a nyitott ablakot, mert a lámpa nagyon érzékeny volt a léghuzamra s lángja erősen csapdosott. A pénztárból ezután kivette az összes pénzt és papirokat és megrovancsolta magát, hogy az átadás annál simábban folyjon le. A pénztárban két darab ezer forintos bankjegy, 15 db 50 koronás és 30 korona ércpénz volt az értékpapírokon kívül.

A rovancsolást már majdnem befejezte a hivatalnok, de az összes készpénz és értékpapír még az íróasztalon feküdt, amikor a szobában fejlődött nagy hőség miatt felállt s kinyitotta az ablakot. Ebben a pillanatban erős légáramlat csapott be az ablakon s a lámpa lángja erősen fellobbant. A tisztviselő megrémült s újra becsukta az ablakot, de már késő volt, mert a lámpa explodált s az égő petróleum az íróasztalra ömlött. A tűz, mielőtt a tisztviselő elfojthatta volna, az asztalon levő papírpénzbe kapott, s a nagy összeg menthetetlennek látszott. A kétségbeesett fiatal ember a nehéz főkönyveket hajigálta az asztalra, hogy elfojtsa a tüzet, majd a sok papírpénzt, kezével a tűzbe markolva, igyekezett leseperni az asztalról, ami részben sikerült is neki. De majd itt, majd ott a szoba különböző sarkában égett apró lánggal egy-egy bankjegy. Ot percig tar-

tott a kétségbeesett küzdelem, míg végre ellobbant minden láng és parázs a szobában. A hivatalnok ekkor lámpát gyújtott s izgatottan számlálta meg az épen maradt pénzt.

A hivatalfőnök pénzolvasás közben lépett be a helyiségbe.

— Az istenért mit csinált? — kérdezte a tisztviselőt.

A fiatal ember izgatottan beszélt el a történeteket. Együtt számlálták meg ezután az ép és részben csak kissé megsérült bankókat s megállapították, hogy a kár 1750 koronát tesz ki. Ez összegbe azok a bankók is bele vannak számítva, amelyek csak kevéssé égtek, vagy pörköldtek meg.

A hivatalfőnök az összes papirhamut skatulyába tette s a tisztviselő kívánságára felküldi Budapestre, ahol megvizsgálják a pénzmaradványait, nehogy a gyanu árnya férjen hozzája. A kárt különben a tisztviselőnek valószínűen meg kell téríteni. Az esetről a hivatalfőnök jegyzőkönyvet vett föl s azt megküldte a budapesti főintézetnek.

A hivatalnok jobb kezén sulyosabb, balján könnyebb égési sebeket szenvedett, de azért főnöke óhajára ma délután mégis elutazott Tenkére, hogy a reá bízott dolgokat elvégezze.

A város közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13

Nyári közgyűlésnek készült, de olyan hangos és vitás volt, hogy a legkevésbé sem illett augusztus hónapjába. A tárgysorozat maga nem ígért sokat, de a tárgyalások közben sok vita, egyszer másszor heves szóharc keletkezett. Interpelláció is volt, melyet Nagy Sándor dr. tett a Neptun-fürdőben történt haláleset alkalmából. Erről más helyen írunk, egyébként pedig a következők voltak a közgyűlés érdekesebb ügyei.

Institúris Kálmán polgármester, ki a távollévő főispán helyett elnökölt, nyitotta meg a közgyűlést.

Az első ügydarab, a polgármester havi jelentése hallgatolagosan tudomásul szolgált. Majd tudomásul vették, hogy *Somogyi* Gyula magán felsőbb leányiskolája megnyerte a nyilvánossági jogot.

A *Fehér Kereszt lelencház-egyesület* által lelencházépítésre kért két katasztrális hold terület ingyen átadásának ügyét, arravaló tekintettel, hogy nincs jelen a törvényhatósági bizottság tagjainak városi törzsvagyon átengedésének megszavazásához szükséges száma, levette a napirendről.

Elhatározta a közgyűlés, hogy a Boros Béni-téren levő Schreyer-fele telken engedélyezett két utca közül a Boros Béni-térről nyíló utca *Verbóczy István* a Nádor-utcát a Ferdinánd-utcával összekötni hivatott, de egyelőre Zsák-utcát képező utca *Dobó István*-utcának neveztesse.

Bandl Schmidt Terézia és *Szabó* Károlyné szülésznök oklevelének kihirdetését megengedték.

Jóváhagyta a közgyűlés a Ségá és Poltura külvárosok központján emelendő iskola építésével kapcsolatos munkák iránt *Probszt* Mihálylyal, *Schmidt* Lajossal, *Kremer* Jánossal, *Mittner* Józseffel és *Szabó* Alberttel kötött szerződéseket.

Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság és az Aradi és csanádi egyesült vasutak között a közúti vasút vonalainak motorokocsikkal való használatára kötött szerződés jóváhagyását *Sarlot* Domokos főkapitány javaslatára a közgyűlés elhalasztotta, míg a főkapitány véleményét nem mond a dologról. *Fényes* Dzsó indítványozta, hogy a közlekedésügyi bizottság véleményét is hallgassák majd meg. A közgyűlés az indítvány értelmében a közlekedésügyi bizottság véleményét is bevárja.

Jóváhagyta a közgyűlés a könyök-utca szabályozására kidolgozott tervet.

a héten Lavedan nagy sikert ért darabja a „*Le marquis de Priola*“ van kitűzve.

Augusztus közepén tartják itt meg a híres paraméi számarversenyt. A versenyzők úgy látszik nem olyan szamarak mint ami szamaraink, mert még versenyt is lehet velük rendezni.

Paramének óriási plajeja délelőttönként egy cigány falu képét nyújtja, persze azzal a különbséggel hogy a cigány asszonyok a leg-elegánsabb nők, többnyire valódi *parisienne* k. A kis fürdőkabinok, a cigány viskók; azok előtt a fővényen ül a közönség. A fürdőző közönséget nézni fő élvezete a paron ülőknek és bizony néha van is mit látni. Vannak a kik az utcai ruhájuk eleganciáját a fürdőruhán takarítják meg és a lehető legkevesebb szövetből készítették azt. Ha a dagály délutánra esik akkor megoszlik a közönség de ha délelőtre akkor mind együtt van és nagy vigság láрма, sikongás van ilyenkor hogy az aradi nő uszoda ehhez képest trappista gyülekezet. A kik félnek a hullámoktól azzal egy vörös ruhás *baigneur* megy a vízbe a ki néha 6—8 órát is tölt a vízben és a mellett nagyon egészséges. A tengerparti gyermekek azonban semmiben sem különböznek a cigány gyermekektől. Meztláb játszanak egész nap és a naptól mind olyan feketék is. Még a leányok is, tizenkét éves korukig nadrág van és csak a hosszú hajról, meg arról hogy csintalanabbak a fiuknál, különböztethetők meg azokról. Minden gyermek van ársója és kis lovolója és néha olyan homokvárakat építenek hogy egy építésnek is dicséretére válna.

De a tenger nő-nő és s gyermekek homokvárát épp úgy mint a nagyok légvárát az élet tengere kérielhetetlenül elmossa. Azonban gyermekek má nap újból fölépítik azt. A nagyok között ritka az kinek kedve lenne az egészet előlről kezdeni.

A „*Cote d'Emerandenak*“ mintegy koronája: *Dinard* a hová St-Malo-hajón negyed óra alatt jutunk el és a melyet szépségeért *Észak Virágának* is neveznek. Az egész Dinard hegyen épült a hennan az egész tenger uralja. Leírhatatlan e helynek szépsége. Szébbnél szebb villák a melyeknek kertjeiben a virágok sohasem látott bujaságban tenyésznek, olyan nagy szegfűket látunk mint nálunk a legnagyobb bazsarózsa és a rózsafák a szó szoros értelmében, fák olyan vastagok. *Paymé* a francia állam férfiak nyaraló helye. Itt nyaralt tavaly *Waldeck Rousseau* is; *Dinard* pedig az angoloké, a villák is többnyire angol és amerikai milliomosok tulajdona. *Dinardban* a remek magán fogatok kirakatok és az elegáns hölgy közönség egy nagy világáros előkelő negyedének képét mutatja és ez a hely, a melyet a francia „*mondainé*“-nak nevez. Azért is *Dinard* a legkellemesebb és leggyakoribb kirándulási pontja az itt időző fürdő közönségnek. *Dinard* legmagasabb helyéről az úgy nevezett *Maloine*-ről messze ellátni a többi közelfekvő kis tengeri fürdőket, mint St. Lunaire, St. Enogat, Briac, hol teljes magányban vissza vonulva többnyire a francia író világ kitűnőségei, üdülnek.

Hosszabb vita keletkezett a *Seent László bírály utca rendezése* ügyénél. A háztulajdonosok csatorna-bevezetést és az utca feltöltését kérték.

A tanács a 4617 koronába kerülő munkálat keresztülvitelét hozza javaslatba.

Steiner Jakab indítványozza, hogy adják meg a munkálatokra az engedélyt, de a költséget viseljék a háztulajdonosok. Még nem olyan régen állanak az új utcában házaik, hogy adójukkal rászolgáltak volna arra, hogy a város terhet vállaljon magára.

Varjassy Lajos tanácsnok megindokolja a tanács javaslatát, mely szerint a csatornára, feltöltésre szükség van.

Domonkos Lajos nem tartja helyesnek, hogy itt kivételt tegyenek s a csatornarájónba eső utcától megvonják a csatornát.

Institútoris Kálmán polgármester is a háztulajdonosok kérelmének teljesítése mellett szól. Végül a közgyűlés, a tanács javaslata értelmében, elhatározza, hogy az utcát rendeztetik.

Pozsony város átírt a magyar ipar és kereskedelem, nemkülönben a hazai szellemi erők érdekeinek pártolása ügyében. A tanács, arra való tekintettel, hogy ez ügyben már hasonló határozatot hozott, az átírat tudomásul vételét javasolja.

Nagy Sándor dr. nem tartja helyesnek az egyszerű tudomásvételt, mikor ilyen magyar érdekekről van szó. Mondja ki a közgyűlés, hogy pártolólágg hozzájárul az átírathoz.

Institútoris Kálmán polgármester azért tartja ezt feleslegesnek, mert Arad már hozzájárult hasonló szellemű átíratához s maga is tett ilyen indítványt.

Miután a felszólaló a választ tudomásul vette, a közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát.

A polgári jótékony egyesület menházában fentartott „Ferenc József” alapítványi helyek ügyeit rendező bizottságba Kohn S. N. törvényhatósági bizottsági tagot választotta be a közgyűlés.

Somogyi Gyula dr. ama kérvényének, hogy a magán felsőbb leányiskola részére a város közönsége által nyújtandó segély szerződésileg biztosítsák, helyt adott a törvényhatósági bizottság rövidebb vita után.

Jelen voltak Institútoris Kálmán polgármester elnöke alatt: Varjassy Lajos helyettes polgármester, Kádas Kálmán főjegyző, Lócs Rezső tanácsnok, Reicher Károly t. főügyész, Sarlot Domokos főkapitány, Salac Gyula orsz. képviselő, Avarffy Ferenc, Müller Károly, Csák Cirják dr., Domonkos Lajos, Mülek Lajos dr., Fényes Dezső, Bing Vilmos, Nagy Sándor dr., Edelmüller József, Szalay Arnold dr., Barcza Antal, Posgay Lajos dr., Marek Samu, Blaskovits Antal, Maresch Gyula, Nemess Zsigmond dr., Rosenberg Sándor dr., Steiner Jakab, Mittner József, Münz Ferenc, Verbos Adám, Heitz Nándor dr., Mandl Vilmos dr., Söfalvi György, Don Konstantin, Reinhart Gyula, Wallfisch Armin, Abrai Lajos, Bing Ede, Péterffy Antal, Fritz József, Nagy Lajos, Lusztig, Armin, Bund Henrik főszámvívó, Solymos József, Viragh Lajos, Pekár Károly, Madarász Antal, Angel István dr., Vajda István, Vizer Lajos, Csiky Károly, Vertán Oszkár, Vannay Gyula, Vizer Péter, Walder Gyula, Zachariás Géza.

Harc egy járási székhely körül.

(Ternova, vagy Tauc?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

A ternovai járás egyes községeiben mozgalmat indítottak az iránt, hogy a járás székhelyét Ternováról Taucra helyezték át. Ez a mozgalom már hírlapi cikkekben is kifejezést nyert, s arról volt már szó, hogy kérvényt nyújtanak be a járási székhely áthelyezése iránt.

Ezen hírektől indítatva, a mint ternovai levelezőnk írja, Jank János ternovai főszolgabíró kérdést intézett a járás egyes községeihez, arra nézve, nyilatkozzanak, kívánatosnak tartják-e a járási székhely áthelyezését, vagy sem.

Az egyes községek képviselőtestületei sorra foglalkoztak ezzel az ügyvel és nagyobb részben a járási székhelynek Ternován való megmaradása mellett foglaltak állást.

Aranyág község képviselőtestülete a saját érdekében tiltakozik az áthelyezés ellen; hasonlóan határozott

Draud képviselőtestülete és Drauc község, a melyet a közlekedési viszonyok hoznak közelébb Ternovához.

Ternova község is határozottan tiltakozik az áthelyezés ellen, s határozatában kifejti, hogy az áthelyezés által csak Tauc és Nádas községek nyernének. A többi községek érdekein ellenben csorba üttenék. A járási központ földrajzi fekvés szerint inkább Silingyia lenne, mint Tauc; azonban Silingyian nincs vasuti állomás, m. g. Ternován van.

Silingyian szavazással határozta a kérdés fölött; egy képviselőtestületi tag a járási székhelynek Taucra való áthelyezése mellett, nyolc pedig ellene és Ternova mellett szavazott.

Kurtakér és Igris községek képviselőtestületei szintén az áthelyezés ellen foglaltak állást.

Ezek a községek a járás összalakosságának mintegy kétharmad részét képezik. A határozatokat, a mint levelezőnk írja, legközelebb be-terjesztik a vármegye alispánjának.

Interpelláció a Neptun halottja miatt.

(Vihar a város közgyűlésén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

A város mai közgyűlésének eseménye interpelláció volt, a melyet Nagy Sándor dr. intézett a főkapitányhoz és a polgármesterhez a Neptun-uszodában vízbefult kereskedő esete miatt. A felszólalás után Avarffy Ferenc akarta jóakaró védelmébe fogni a főkapitányt és a polgármestert; a nagy zajban meg se kezdte beszédét, mert a polgármester megvonta tőle a szót azzal, hogy interpellációhoz csak az szólhat hozzá, a kihez azt intézik. Ezután a főkapitány és a polgármester feleltek az interpellációra, a választ az interpelláló nem vette tudomásul.

(Az interpelláció.)

Napirend előtt Nagy Sándor dr. emelkedett szólásra. Egy elszomorító, de elszomorító voltában egyben felháborító eset indítja arra, hogy a főkapitányhoz és a polgármesterhez a törvényhatósági bizottság előtt kérdést intézzen. Köz tudomásu, hogy a múlt héten egy ember a Neptun-fürdő férfi-uszodájába fult. A vízbefulás nem ugrás által történt, a mikor az ember a víz alá kerül, s ott esetleg az irányt megtéveszti; az illető a lépcsőről lépett a vízbe, az ár elragadta, a tutajok alá került, a honnét élve nem került többé elő. Hogy az az ember tudott-e uszni, vagy sem, nincs határozottan megállapítva: az uszómeister azt vallja, hogy mikor megkérdezte tőle: tud-e uszni, azjigennel felelt. Nem is tétélezhető föl, hogy a figyelmeztetés dacára az uszodába ment volna, a nélkül, hogy uszni tudott volna. Mélyen felháborító ez az eset, annyival is inkább, mert ez nem első, hanem valósággal aradi specialitássá nővi ki magát, hogy itt az emberek az uszodába fulnak be. A rendőrség részéről vétkes mulasztás, vastag gondatlanság, hogy a mostani hiányos óvintézkedések mellett a fürdő működhetik. A rendőrség azt mondja: a fürdőt nem lehet kötelezni arra, hogy fenéig érő kosarakat alkalmazzon, mert a kosár sekély vízállásnál kiemelkedik a vízből. Lehet, hogy ez így van; de ebbe senki se fog elpusztulni, a mestani állapotnak pedig egyre szaporodik az áldozata. Semmi se bizonyítja jobban a rendőrség tudatlanságát, a tájékozottság teljes hiányát, mint az: tavaly volt

egy szerencsétlenség, azt mondták, hogy a rács okozta; elvették a rácsot. Most nincs ott a rács, mégis megtörtént a baj. A rendőrség tehát nincs tisztában az óvintézkedésekkel. Ha igaz, hogy a fürdőn kosarakkal nem lehet segíteni, tessék a fürdőt bezárni. Az az engedély, a melyet a fürdőnek adtak, azt mondja: mihelyt a hajózás, vagy a közbiztonság érdeke kívánja, a fürdő eltávolítható. Eddig minden esztendőben legalább egy ember belefult az uszodába: hány ember vízbefulását várja még a főkapitány, hogy a közbiztonság érdekében intézkedjék? Nem fráziskép mondja: de az embert elfogja az aggodalom, ha arra gondol, hogy gyermekei ott lubickolnak, játszanak a fürdőben, a hol senkinek se biztos az élete. Itt minden kedélyességnek vége szakad. A rendőrséget mulasztás terheli, mert a fürdő csak azokat az óvintézkedéseket teszi meg, a melyeket a rendőrség elrendel. Tudja, hogy a fürdő közegészségügyi érdeket szolgál, de az ember életének biztonsága fontosabb annál. Kérde a főkapitányt:

mikor látja elérkezettnek az időt, hogy a Neptun-fürdőt fenéig érő kosarak beépítésére kötelezze? ha pedig nem tenné, mikor szándékozik, s egyáltalában szándékozik-e a fürdő bezáratása iránt intézkedni?

Közbeköltés: Majd november elsején!

Nagy Sándor dr.: Persze, addig, majd még egy pár ember belefut az uszodába! A polgármestert pedig kérde: hajlandó-e megindítani a vizsgálatot, s annak alapján a jövő közgyűlés elé terjeszteni az adatokat arra nézve, hogy a jelzett mulasztásokért kit terhel a felelősség.

(Egy megvont szó.)

Avarffy Ferenc (szólásra jelentkezik. Nagy zaj). Kérem, ha lármáznak, megvárom, a míg elhallgatnak. (Zaj. Kiáltások. Üljön le!) A főkapitány ur védelmére... (Zaj. Kiáltások: Ne prókatoroskodjék!)

Institútoris Kálmán polgármester: Miután a főkapitány urat interpellálták, őt illeti a szó. A bizottsági tag ur nem szólhat.

(A főkapitány válasza.)

Sarlot Domokos főkapitány: Meglepte a felszólalás hangja, a melyre nem szolgált rá. Tiszta lelkiismerettel mondja, hogy a vád joggal nem illeti, s ezért azt visszautasítja. Ki kell jelentenie, hogy a mikor a jelenlegi uszoda fölállítva lett, még nem volt főkapitánya a városnak s így annak engedélyezésébe közvetlenül nem folyt bele. De tudjuk, mielőtt még a Neptun-fürdő társulat szervezetett volna, több uszoda volt Aradon és egyikben se történt soha szerencsétlenség. Tavaly volt az eset: a Neptunba fuladt egy fiatal ember, a ki elbizakodva a maga uszó képességében, a víz alá ment, hogy fővenyt hozzon föl; no már az uszoda nem arra való. A rendőrség a szakemberek véleménye alapján távolított el a rostélyt az uszoda oldalairól. Sajnálja, hogy nincs itt Boros Vida, a ki elmondhatná, hogy egyszer a tutaj alá került, de azután egész szépen visszauszott alóla; míg a rostélynál ez lehetetlen. Az uszoda látogatói nem járnak el a kellő óvatossággal. A fürdőben három felügyelő van; a női uszodában is egy uszómeister és egy felügyelő; mégis a közönség, főként a gyerekek nem engedelmeskednek, önfejűsködnek, úgy, hogy sokszor rendőrt kell leküldeni az uszodába. A mi a jelen esetet illeti, megállapítható, hogy a vízbefult kereskedő nem tudott uszni, különben képtelenség, hogy a lépcsőről lelépve, azonnal elmerüljön. Ő elrendelheti az uszoda bezárását, legalább nem lesz vele több baja; de kérdés, hogy haszna lesz-e abból a publikumnak. Nem lehet az a célja a hatóságnak, hogy egyesek okvetetlenkedéseért a publikumot büntessék. Ugyan így van a népuszodákkal is;

megbánta, hogy annak felállítása iránt előterjesztést tett. Ott is egyesek tönkreteszik a többiek ruháit, kiugranak a szabad Marosba, s ha valami baj lesz, akkor a szóló megint ilyen kellemes jelzőknek lesz kitéve, mint a minők most elhangzottak. Arra is gondolt már, hogy minden embert hosszú kötélre bocsássonak, próbáljuk meg, milyen jelenetek lesznek ebből. A rendőrséget nem érheti vád e tekintetben; a rendőrség nem szakértő; a tárgyaláson meg lettek hallgatva a műszaki szakértők véleményei s azok alapján lett az engedély megadva. Különböző határozzon a törvényhatóság: zárassa be a fürdőt, vagy tessék fegyelmet indítani ellenem; legyen ez a jutalma huszonhat éves szolgálatomnak. (Zaj.)

(A polgármester.)

Institutoris Kálmán polgármester: Nagy Sándor dr. erős vádakkal illette a rendőrséget, ezzel szemben kötelessége a rendőrséget védelmébe fogni és kijelenteni, hogy a rendőrség, csekély létszáma mellett is pontosan és lelkiismeretesen végzi kötelességét. Ő is visszautasítja a Nagy Sándor felszólalásában foglalt kivételeket és erős vádakat. Ő is ifjkorában kitűnő uszó volt és elmondhatja, hogy az uszodában valaki csak úgy fulhat be, ha nem tud uszni. A vízbe fullt kereskedő sohase uszott még folyóban. A mi a kosárral és fenékkal való ellátást illeti, tudja, hogy a régi uszodák harminc éven át állottak fenn, azoknak nem volt se oldala, se kötele, se lánc, mégse történt soha semmi szerencsétlenség. Ha valakitől az uszómester megkérde: tud-e uszni, az azt feleli, hogy tud, a vízbe ugrik, s ott vész, mert nem tudott uszni, azért nem lehet se a rendőrséget, se a Neptunt vádolni. Ezek után nem tartja szükségesnek, hogy a rendőrséget külön felelősségre vonja.

Avarffy Ferenc újra szólásra jelentkezik.

Institutoris Kálmán polgármester: *Avarffy* urtól megvonom a szót; az interpellációhoz csak egy szólhat hozzá, a kit illet.

(Replikák.)

Nagy Sándor dr. Nem azért interpellált, ugymond, hogy ilyen, vagy olyan kitévelt használjon, vagy hogy diszkreditálja a főkapitány huszonhat éves működését, hanem azért, hogy egy komoly ügy szanálva legyen. Ez a célja és nem törődik azzal, hogy a polgármester mit utasít vissza. Ne utasítsák vissza ezen kitételeket, hanem gondoskodjanak a baj szanálásán. A főkapitány válasza nem nyugtatja meg, s a ki szabadelvűen, lelkiismeretesen gondolkodik, nem is veheti azt tudomást. Segítést kívánunk nem nyilatkozatot. A főkapitány azt mondja: ha tetszik, akár holnap bezárhatja az uszodát. Ez a kijelentés a szólot megnyugtatta volna a „ha tetszik” nélkül; mert kíváncsi rá: miként óhajtja a főkapitány e kérdésben a publikumot megnyilatkozásra bírni? Sokkal komolyabb ügy, hogy ezt a többség szavazatára bízzák, a mely esetleg a bizalmi kérdéssel szemben zsejnirozza magát. A főkapitány kezében van a törvényes hatalom: járjon el vele. A választ nem veszi tudomásul.

(Szakértő-bizottság.)

Sarlot Domokos főkapitány még néhány esetet hoz föl álláspontjának igazolására. A császárfürdőbe is befult nemrég valaki, pedig annak épített feneke, oldalfalai vannak, a vize pedig tiszta, átlátszó. Diákkorában a szóló is kimentett egy embert a vízből, a ki ugyan csak fenékkal és oldallal ellátott fürdőben merült alá, pedig könyöknyi nagyságu betűk figyelmeztették, hogy csak uszók mehetnek oda. Ez tehát azt bizonyítja, hogy a szerencsétlenség ott is előfordulhat, a hol minden lehető óvintézkedés meg van. Különböző, ha a bizott

ságítag urat megnyugtatta, *össze fogja hívni a szakembereket, hogy azok véleményét a szükséges óvintézkedésekre nézve meghallgassa.* (Helyeslés.)

A polgármester ezután fölvetette a kérdést, hogy a közgyűlés tudomásul veszi-e a főkapitány választát. A többség tudomásul vette.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre választmánya e hó 14-én, csütörtök este 9 órakor saját helyiségében rendes ülést tart, a melyre a választmány tagjait ezután is meghívja *Tedeschi* Viktor, elnök.

Egy volt aradi ezredparancsnok öngyilkossági kísérlete.

(Putti Comignio altábornagy.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

A mai fővárosi lapok a hadsereg egy előkelő tisztjének: *Putti Comignio* altábornagynak öngyilkos kísérletéről adnak hírt. Az aradiak között, a kik tizenkét-tizenhárom esztendőre vissza tudnak emlékezni, ez a hír őszinte sajnálkozást keltett és egyben a régi, kedves emlékek egész sorozatát idézte föl.

Putti Comignio nyug. altábornagy, tizenkét-tizenhárom év előtt az aradi cs. és kir. 33-ik gyalogezred parancsnoka, mint ezredes. Az ő parancsnokságához fűződik az ezred újabb történetének egyik legszebb része. 1889. szeptemberében, a mikor a 33. gyalogezredet *Fehértemplomról* Aradra helyezték, *Putti Comignio*, a daliás alakú, olasz vérű ezredes vezette be az ezredet Aradra.

A város nagy ünneppel fogadta a harminchármasokat. A városháza előtt, óriási közönség előtt *Salacz* Gyula polgármester üdvözölte az ezredet. *Putti Comignio* jelt adott, azután magyarul kezdte beszédét, a melylyel a polgármester üdvözlésére válaszolt.

— Mélyen tisztelt polgármester ur! Önnek valamint igen tisztelt képviselőjének a magam és ezredem nevében a barátságos fogadtatásért a legőszintébb és legszívélyesebb köszönetemet fejezem ki.

Óriási éljenzés hangzott föl ezekre a szavakra, csak azután fordította a hivatalos németre is a szót. A várban is, a hol *Szathmáry* Gyula, mint Aradmegye főjegyzője üdvözölte, szintén előbb magyarul felelt, azután németül.

Putti ezredesét szerették nemcsak a tényleges szolgálatban álló, de a tartalékos tisztek is barátságos, bajlárshoz illő bánásmódjáért. Sok epizód maradt hátra utána, a melyeket ő maga mondott itt el.

Bécsben volt a 33. gyalogezred és *Putti*, mint parancsnok ép diszszemlén volt az ezreddel a király előtt. Minden jól ment; hanem egyszer csak, mikor a király az ezred közelében volt, tisztelgés közben kiesik *Putti* kezéből a kard. Halálra rémült, de szerencsére a felség véletlenül ép akkor nem nézett oda, s a karmester hirtelen odaugrott s fölemelte a kardját. A következő pillanatban minden rendben volt s a felség kiváló meglepedésének adott kifejezést a 33. gyalogezred fölött.

Putti örömpesve lovagolt a tisztikarhoz. — No fiuk, hogy ezt olyan szerencsésen megusztuk, huszonnégy óra hosszat egyhuzamban pezsgőbeni fogunk!

Ugy is lett. Az aradi háziezred idősebb tisztjei közül még vannak néhányan, akik ebben a történelmi nevezetességű pezsgőzésben résztvettek.

Az öngyilkos kísérletet *Putti* nyugalmazott altábornagy az isztriai tengerparton, *Portorose* fürdőhelyen követte el. Zsebkecsével kétszer

meilbeszurta magát s állapota életveszélyes. A hetven esztendőes katona néhány év óta idegbagos s már két ízben megmérgezte magát. Almatlanság ellen morfiomot iratott s egyszerre hét gyógyszerért megcsináltatta a receptet. Az így szerzett mérget aztán nagy adagban bevette. Annak idején megmentették az életét, de most nem valószínű, hogy fölgyógyul.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

* *A nyári színház bérlete.* *Zilahy* Gyula színigazgató, mint ismeretes, kérelmet intézett a városhoz, hogy a nyári színház bérösszegének felét képező háromezer koronát engedje el neki. Hivatkozik arra, hogy sehol nyári színházért nem fizetnek az igazgatók bért. Fel- említi, hogy a nyári jövedelem oly csekély még akkor is, ha beüt a nyári szezon, hogy abból a bért fizetni nem lehet. A közgyűlés ma tárgyalta a kérelmet és a tanács javaslatára, elutasította.

* *Danczkay Sarolta* Aradon. *Zilahy* Gyula színigazgatónak sikerült egy neves operaénekesnőt, *Danczkay* Saroltát a téli színházi szezon második felére hosszabb vendégszereplésre megnyerni. A művésznek legjobb szerepeiben az „Ördög Róbert”, „Hugenották”, „Trubadur”, „Zsidónő és „Faust” című operákban fog Aradon fellépni.

* *Dankó Pista* egészséges. Örömmel vesszük a hírt, hogy *Dankó* Pista, az országosan ismert zeneszerző, akinek nemrégiben halálhírét költötték, fölgyógyult s jelenleg a fővárosban tartózkodik.

Ellenzéki képviselő egy miniszteri tanácsos ellen.

(Fenőgépek a politikában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

A kereskedelmi miniszterium két tanácsosának távozásáról érdekes hírek kerülnek a politikai szélesöndben fölszínre. Az egyik részen érdekesek az okok, amelyekkel a két tanácsos távozását kapcsolatba hozzák, a másik részen pedig a cáfolatnak érvei. A kereskedelmi miniszteriumban készülő változásokról a következő tudósításokat vesszük:

A lapok néhány nap óta a kereskedelmi miniszteriumban beálló személyváltozásokról adnak hírt. Ezen eddig le nem cáfolt verziók szerint a miniszterium két embere: *Mándy* és *Szterényi* miniszteri tanácsosok fognak kiválni a miniszteriumból.

Mándy és *Szterényi* a miniszterium két legfontosabb ügyosztályának élén állottak és így távozásuk érthető feltűnést kelt. A fáma azt rebesgeti, hogy mindkettő, de főképp *Szterényi*, azért válik meg állásától, mert részük volt azokban az afférekben (*Adria*, *Turul* stb.) melyek *Hegedüs* bukását idézték elő.

A *Magyar Estilap* értesülése szerint, ez az utóbbi verzió nem felel meg a valóságnak. A két miniszteri tanácsos távozása főképp személyes természetű okokban rejlik. Ugyanis mindketten biztosan számítottak az államtitkári állásra és midőn *Láng* miniszter az ő mellőzésükkel *Wickenburgot* hívta meg erre az állásra, úgy *Mándy*, mint *Szterényi* kifejezést adtak ama szándékuknak, hogy más pozícióban kívánják tehetségüket érvényesíteni. *Láng* miniszter kérésére egyelőre megmaradtak állásukban, most azonban a miniszteriumból való kiválásuk befejezett tény.

Amint fővárosi tudósítónk táviratozza, hivatalosan mind a két említett változást megcáfolják.

A *Magyar Szó* ma esti számában azt a pikáns leleplezést közli, hogy Sztterényi miniszteri tanácsos ellen a lapokban *egy ellenséki képviselő indítja a hajszát*. A képviselő egy fonógép-gyárosnak volt az ügyvédje, aki a kereskedelmi miniszteriumhoz fordult, hogy vegyenek meg ügyfelének új találmányu fonó-gépéből állami célokra *ötezer darabot*.

Az ügy Sztterényihez, mint az iparügyi osztály főnökéhez került, de a gépvásárlásból *nem lett semmi*. A képviselő ekkor több helyütt kijelentette, hogy addig *nem nyugszik, amíg Sztterényit tönkre nem teszi*.

A *Magyar Szó* szerint ez volna a forrása a Sztterényi menesztéséről szóló híreknek.

Három ösztöndíj.

(Viták a közgyűlésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Váratlan vita keletkezett a mai közgyűlésen egy nagyon is szürkének látszó tárgyból, mely a *Hertschka Mór-féle ösztöndíj* kamatainak kiutalványozásáról szólt. Számos felszólalás és hangos eszmecsere árán tudtak az ügygyel végezni. Ugyancsak vita után adták ki a város *művészeti ösztöndíját* is. Ezenkívül még egy ösztöndíj, a *Scherz-féle* szerepelt a tárgysorozatban.

A múlt évben három gimnáziumi, két reáliskolai és egy polgári iskolai tanuló élvezte a *Hertschka-ösztöndíjat*. Az előbbi ötnnek bizonyítványa megfelel az alapító levél követelményeinek, míg a polgári iskolai tanuló nem, miután érdemjegyei nem felerészben kitűnők s felerészben jelesek. A tanács ilyenformán az ösztöndíj megvonását javasolja.

Müller Károly ajánlja, hogy adja ki a közgyűlés a fiúnak az ösztöndíjat. Azért, mert éppen nem felel meg precizen a bizonyítványa, érdemes arra.

Institóris Kálmán polgármesternek az a nézete, hogy az örökhatározó rendelkezéseit szigorúan respektálni kell.

Salacz Gyula: Humánus szempontból igaza van *Müller Károlynak*. A közgyűlésnek azonban az a kötelessége, hogy tartsa tiszteletben a végrendelező akaratát. A kormány úgy sem fogja jóváhagyni az ilyen intézkedést. A város pedig elveszti a közönség bizalmát. Máskor is fordult elő ilyen eset, s a törvényhatóság nem tehetett másként.

Müller Károly: Most más a polgármester. Most méltányosság uralkodik!

Salacz: Hiszen éppen a polgármester indítványozza, hogy vonjuk meg az ösztöndíjat.

Müller Károly: Meg kell adni a fiúnak. Máskor is meg lehetett volna rostálni az ösztöndíjasokat, mikor nagyobb urak gyermekeiről volt szó.

Sarlot Domokos: Ne heveskedjük el a dolgot.

Salacz: Ki heves?

Sarlot: (Müllerre mutat.)

Salacz: Sem ő nem heves, sem én.

Sarlot: Ugy tudja, hogy a fiu most beteg. Ha ez igaz, akkor megadhatjuk az ösztöndíjat. Ismerte *Hertschlát* s tudja, hogy ő is így tett volna.

Institóris polgármester: Nincs kiségitő mód. Ha meg akarja tartani a város *Hertschka* intézkedését, meg kell vonni az ösztöndíjat.

Nemess Zsigmond dr.: Az alapítvány végrehajtása a közgyűlésre van bízva. E kötelességgel szemben valami jognak is kell lenni. A törvényhatósági bizottság a jogánál fogva

akadályozza meg, hogy a fiu sérelem essék. Ő nem fosztja meg soha a tanulót az ösztöndíjtól. A betegségére pedig nem lehet tekintettel a közgyűlés. Ha beteg is a gyermek, a mértéket nem ütötte meg, s így is el kellene venni tőle az ösztöndíjat.

Fényes Dezső közvetítő indítványt tesz. Halassza el a közgyűlés az ügy elintézését a jövő tanévig. (Több hang: Nem lehet!) Ha pedig ez nem lehetséges, nem kell az ösztöndíjat formális dolgokhoz kötni s ki kell adni a fiúnak.

Steiner Jakab az ösztöndíj kiadása mellett szól.

Ábrai Lajos: Nemess azt mondta, hogy valami joga van a közgyűlésnek. Szerinte nem joga, de kötelessége van, hogy az alapító levél szellemében osztassék ki az ösztöndíj s így ez esetben nem adható ki.

Salacz Gyula: Óhajtja, hogy a fiu kapja meg a pénzt, de ez az indítvány értelmében hozandó határozat utján nem lesz lehetséges. Irjon fel a közgyűlés a miniszterhez s kérjen kivételes intézkedést. Ez célra vezethet.

A közgyűlés végül *Salacz* indítványát fogadta el.

A másik ösztöndíjas ügy a város *művészeti ösztöndíjának* odaitélése volt. *Matolay Gyula* kérte rajz és festészeti tanulmányainak folytatására a hatszáz koronás ösztöndíjat, mely legközelebb felszabadul.

A tanács, a város kedvezőtlen anyagi viszonyaira való tekintettel, a kérelem elutasítását ajánlja.

Müller Károly, *Salacz Gyula* a kérelem terjesztése mellett szólnak. *Fényes Dezső* is és egyben indítványozza, hogy gondoskodjék a város az ösztöndíjas ellenőrzéséről.

A közgyűlés a hozzászólások után szavazással dönt. Ugyszólván egyhangulag az ösztöndíj kiadása mellett szavaztak.

Még a *Scherz József* féle ösztöndíjat adták ki *Greiner József* tanuló részére.

HIREK.

Sándor Antal gondnoksága.

— A lipótmezei tébolyda kérvénye. —

Arad, augusztus 13.

Nemrégiben irtunk arról, hogy *Sándor Antal*, az örült pécskai lapszerkesztőt a belügyminiszter egyenes rendeletére felszállították a lipótmezei tébolydába. A pécskai járás szolgabírája! *Boksán Széver* egy községi rendőrrel szállította fel Lipótmezőre.

A lipótmezei tébolyda igazgatósága aztán ma megkereste az aradi törvényszéket, hogy *Sándor Antalt helyezze gondnokság alá*, mint olyan embert, ki közveszélyes örültsége miatt a tébolydában van.

Ez a megkeresés alighanem megkésve érkezett az aradi törvényszékhez.

Meszényi Antal dr. aradi kir. ügyész, mint megirtuk több ízben sürgette, hogy a közveszélyes örültet helyeztesse a vármegyei árvaszék gondnokság alá. A megyei közigazgatási bizottság aztán egy ízben el is rendelte ezt, de az árvaszéki előadó ezt a határozatot megfelelebbezte a belügyminiszterhez.

A belügyminiszter pedig a kir. ügyész álláspontjára helyezkedett és leirt a megyei árvaszékhez, hogy *Sándor Antal* részére azonnal rendeljen ki ideiglenes, majd pedig a gondnokság alá helyezési eljárás befejezte után, végleges gondnokot. Az árvaszék a belügyminiszter rendelkezésének is eleget tett és kirendelt *Sándor Antal* részére egy ideiglenes gondnokot, egyuttal megkereste az aradi törvényszéket, hogy helyezze folyamatba a gondnoksági eljá-

rást. Az aradi törvényszék ezt is megtette, úgy, hogy már csak igen rövid idő kérdése, hogy *Sándor Antal* végleges gondnokot kap.

Erdekes ez a dolog azért, mert addig, míg *Sándor Antal* szabadon járt-kelt Pécskán, nem akadt ember, aki el merte volna vállalni a gondnokságot. Most aztán, hogy a veszedelmes ember biztos zár alatt van, talán akad vállalkozó, aki elfogadja ezt a most már nem veszélyes tisztséget.

Egy amerikai művész Aradon.

— Szabadkai Irén hazatérése. —

Arad, augusztus 13.

Egy aradi születésű fiatal művész nő sikerei körútjáról ma visszatért Aradra, az ismerősei közé. Azóta, hogy elment, nagy hangverseny-körutat tett meg Amerikában, a hol zongorajátékával illően sorakozott azok közé, akik a külföldön szereznek jó hírt a magyar névnek.

A fiatal művész nő: *Szabadkai Irén*, *Szabadkai Samu* volt aradi nyelvtanár leánya. Korán megnyilatkozott benne a tehetség s már mint fiatal leány zongoraleckéket adott, előkelő hangversenyeken működött közre.

Az aradi lávyból nagy művész lett, akit egy impresszárió amerikai körútra szerződtetett. Több hangversenyt tartott *New-Yorkban*, az ottani közönség és kritika lelkes elismerése mellett. Az *Aradi Közlöny*-ben pár hónap előtt jelent meg egy new-yorki levél; az is följegyzi *Szabadkai Irén* sikereit.

A világot járt művésznőt ma nagy számmal keresték föl ismerősei, barátai, a kiknek nem győzött eleget mesélni. Természetesen, nem marad itt, hanem már nemsokára megy újabb Tournéera...

— Az aradi Kossuth-ünnep. A városi közgyűlés elhatározta, hogy *Kossuth Lajos* születésének századik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségekre való tekintettel a folyó hó 19-ére, péntekre eső hetivásár az előző napra helyeztessék.

— *Windischgrätz* herceg Aradon. *Windischgrätz Lajos* herceg, lovassági tábornok és csapatfelügyelő, a mint újabban értesülünk, e hó 15-én érkezik Aradra, másnap szemlét tart a cs. és kir. 7. lovasdandár fölött, a mely most Arad körül van összpontosítva; az aradi huszárezred nagykikindai osztálya Ujaradon, a 7. Vilmos huszárezred egyik osztálya *Kisszentmiklóson*, a másik *Kisfaludon*. E hó 18-án a herceg részt vesz az aradi várban a király születésnapja alkalmából tartandó tábori misén és az ezt követő *diszebeden*; 19-én az aradi cs. és kir. 33. gyalogezred fölött tart szemlét és másnap reggel utazik el Aradról.

— A német császárné balesete. *Berlinből* táviratozzák: A német császárnét *Kadinenben*, a hol gyermekeivel a nyarat tölti, baleset érte. Csónakázás közben, a mint a csónakba szállott, véletlenül megcsuszott és a lábát kifecamította.

— A hercegprimás Budapesten. Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Vaszary* Kolos biboros hercegprimás dr. *Kohl* Medárd püspök kíséretében tegnap Balaton-Füredről a fővárosba érkezett. A biboros főpap, a ki három hónap óta nyaral a Balaton mellett, a legfrissebb egészségnek örvend. Egész idejét különben budavári palotájában tölti. A hercegprimás nyolc napig marad Budapesten, a hová egyenesen azért jött, hogy pontifikáljon a király születése napján és *Szent-István* király napján a budavári koronázó templomban tartandó ünnepi istentiszteleteken.

— *Szontagh Gyula* emléke. A város tegnapi közgyűlésen *Institóris Kálmán* polgármester kegyeletes meleg szavakban emlékezett meg a

törvényhatóság hosszú időn át volt tagjának, Szontagh Gyulának elhunytáról. „Lelkének egész hevével, szívének minden dobbanásával” — mondta a polgármester, — azon volt, hogy a várost anyagi és szellemi téren emelje; hosszú időn át volt lelke és vezetője az aradi kereskedelmi testületnek, s jelentékeny részt vett az aradvárosi kereskedelmi akadémiá alapításában. A polgármester indítványára a közgyűlés részvétét fejezte ki Szontagh elhunytá fölött és kimondta, hogy erről a gyászoló családot átiratban értesíti.

— Arad a Wesselényi ünnepen. Szilágyvármegye meghívta Aradot a zilahi Wesselényi-szobor leleplezési ünnepére. A törvényhatósági bizottság a város képviselőjében Lócs Rezső tanácsnokot küldte ki.

— Új bányavasut a megyében. A kereskedelmi miniszter Zselénszki Róbert gróf temesújfalusi birtokosnak az arad-csanádi egyesült vasutak *Gurahonc* állomásától *Jóssáshely, Valemare és Zimbró* községek érintésével a Móma hegyaljáig vezetendő bányavasutra az előmunkálati engedélyt megadta és erről Aradvármegye közönségét értesítette.

— A Kossuth-ünnep. A vidéken tartandó Kossuth-ünnep rendezésére az országos bizottság a következő módozatokat ajánlja: *Községekben:* Kossuth-szobor állítása, Kossuth-arckép leleplezése, Kossuth-fák ültetése, Kossuth-alapítványok. *Zászlófiás iskolai ünnep,* harangzűggyűlés, népgyűlés, hazafias dalok éneklésével, szavalatokkal, Kossuth érdemeit méltató szavakalakkal. A községi agg honvédek megvendéglése. Délután népiünnepély, esetleg helyben levő történelmi nevezetességű sírnál vagy emlékhelynél ünnepély. *Társaskörökben:* ünnepi közgyűlés szónoklatokkal, énekszámokkal, hangverseny, hazafias estély. Este kivilágítás, tűzijáték, a határban nagy örömtűzek gyújtása.

— Milyen lesz az új Ház képe? Az új országházában most dolgoznak a képviselőház üléstermének berendezésén. Most készül az előnként emelvény s a padosokat is most párnázzák ki. Ugy látszott, mintha az a terem kisebb volna a régi Ház ülésterménél s a képviselők nem kaphatnának elég kényelmes elhelyezést. Most azonban, hogy az összes padosokat felállították, kiderült, hogy a látszat nagymértékben csalt; megvesztegette a terem magassága. Az ülésterem jóval tágasabb, mint a régi. Az ülőhelyek is nagyobbak s a karzat alá nem esik pados, mert tágas folyosó vezet a félkörben épült fal mellett végig. Tehát az új Házban a karzatok első sorainak bármely pontján minden képviselőt látni, nem úgy, mint a régi épületben, ahol a karzat alatt levő padokban ülőket csak a szembeeső karzatról nézhették. Az új ülésterem berendezésénél egyik legfogósabb kérdés volt a hírlapírók elhelyezése. Ezeknek a páholya eredetileg az első emeleten lett volna, ami a képviselőházi tudósítók munkáját alaposan megnehezítené. Az emiatt felhangzó panaszokat házelnök és kormányelnök nem hagyták figyelmen kívül. Most az újságírók részére az előnként emelvénytől jobbra és balra, a karzatok alatt, a földszinten rekesztettek egy-egy tágas páholyt. De a változtatás a terem architektúrájának is javára vált, mert a fal mellett venülő széles folyosót két oldalt megtöri a hírlapírók páholya s így megszűnik az a rendkívüli hosszúság, mely a teremnek szinte tempomszerű jelleget adott.

— Az öreg kisasszony pénze. Székesfehérvárról táviratozzák: Ma felboncolták Bernát Julia holttestét és konstatálták, hogy a borsók több helyen be vannak törve. A büntény most már kétségtelen. Az értékpapírok két váltóüzletben voltak elzalogosítva.

— Szabadságot. A közgyűlés Grein Nándor tb. lökapitánynak hat heti, Madarász Antal alkaptánynak három havi, Leitner Ernő dr. kerületi orvosnak hat havi, Vlajkovits Pál pénzürti ellenőrnek hat heti, Vidulovits Izidor végrehajtonak egy havi szabadságidőt engedélyezett.

— A trónörökös pártja. A német trónörökös szivügyeivel foglalkozik mostanság az em-

beriség ama része, amely — ráér az ilyesmire. Megindultak a kedves kombinációk, amelyek mindig új talajra kapnak, valahányszor egy-egy csinos leánykával hozza össze a sors a fiatal trónörökös. Legutóbb egy *Vanderbilt*-leánnyal játszott a trónörökös egy lawn-tennis-pártit. A trónörökös ugyan még csak huszéves fiatalember és így semmi megütközni való nincs rajta, ha egy lawn-tennis-pártiba ereszkedik egy leánnyal. Még akkor sem, ha ez a lány *Vanderbilt*-leány. De a párisi *Matin* máris szenzációképp találta föl e hírt olvasóinak, romantikus történetke keretében célozgatva arra, hogy a lawn-tennis pártiból még könnyen másféle párti is lehet.

— Bucus. E hó 15-én tartják meg Pankótán a szokásos templomi ünnepet, mely bucsuval lesz egybekötve.

— A pékek vásárnapja. Érdekes és fontos leirat érkezett ma Arad város tanácsához a vidéki sütőipari munkának vasárnapi munkaszünetéről. A kereskedelemügyi miniszter értesíti e leirattal az összes törvényhatóságokat, hogy figyelembe véve az ország szociális és közérdekét, a sütőipari munkások számára minden hónapban egy teljes és minden két héten egy fél vasárnapot munkaszünetnek rendel.

— Bevádolt bírák. Nagykikindáról irják lapunknak: Szenzációsi bűnvádi feljelentés érkezett ma a helybeli kir. ügyészséghez. — A feljelentést *Leb Siegfried* billédi községi állatorvos adta be *Hausinger* András járásbírói albiró, a járásbíró vezetje, továbbá *Keményfi* kir. albiró, dr. *Szöllőssy* Ernő joggyakornok, dr. *Fernbach* ügyvédjelölt és *Hermann* Antal tanító ellen. A feljelentés szerint *Leb* állatorvos a községi jegyző és a vasúti állomásfőnök társaságában csendesen ült egy asztalnál a „Trombitáshoz” címzett billédi vendéglőben. A szomszédos asztalnál *Hausinger* és *Keményfi* albirák, *Szöllőssy* joggyakornok, *Fernbach* ügyvédjelölt és *Hermann* tanító mulatoztak. A társaság minden ok nélkül felszólította *Leb* állatorvist, hogy hagyja el a kerti helyiséget, a mit az természetesen vonakodott megtenni, mire a társaság tüntetőleg távozott. A társaság azonban meggondolta a dolgot s nehogy ők legyenek lefőzöttek, egy kis merényletet eszeltek ki: Előbb *Hausinger* András aljársbíró, a billédi járásbíró jelenlegi vezetője tért vissza, a ki a háttal az ajtóhoz álló állatorvist *bottal* a fejébe ütötte, hogy az nyomban *lebukott a székről*. De ez úgy látszik csak jeladás volt, mert az egész társaság a kertben termelt és székekkel, botokkal, ököllel a szoros értelemben *vérére verte az állatorvist*. Figyelemmel a szereplő személyeknek ott elfoglalt hivatalos állására, a temesvári vagy szegedi kir. törvényszék delegálása iránt kérvény ment az igazságügyminiszterhez.

— Párbaj. Tegnap este hét órakor súlyos föltételi kardpárbajt vívtak a Gennari-féle vívóteremben galsai *Polgár* Andor hírlapíró és bonyhádi *Perczel* Guido volt főhadnagy. *Polgár* segédei voltak: *Halka* Lajos dr. és báró *Bothmer* Jenő, a kit akadályoztatása miatt *Neumer* József olasz vívómester helyettesített. *Perczel* segédei voltak: dr. *Enessey* és dr. *Tóth* István ügyvéd. A párbajnál, melyre levélbeli sértés adott okot, mind a két fél megsebesült. Nem békültek ki.

— Hatál a gabonáért. Álmosdról irják a következőket: Néhány év előtt *Zay* Albert gróf 1000 holdas birtokát törlesztésre adta a község lakosságának. Ki-ki a földrésze után törlesztette a vételárat és a fizetés egy ideig rendben is történt. Az utóbbi időben azonban több hátralékban maradtak, miéért is a gróf fölkérésére, a községi előjáróság megintette a lakosságot, hogy aki még hátralékban van a tör-

lesztéssel, az nem szállíthatja haza földrészeről a learatott gabonát. Hogy az elszállításat megakadályozni is tudja, egy *Szilágyi* József nevű fegyveres őrt rendelt ki a határra, akinek nem sokára komoly dolga akadt. *Havas* József gazdaember tizenkilenc évad *Havas* József indult a határba, hogy hitelbe vett földrészeről hazaszállítsa a learatott gabonát. Heves azonban még tartozott a törlesztési összeggel, így a fegyveres őrt, mikor a gazdaember a fiával a határba érkezett, elébük állt és kijelentette, hogy nem engedi elvinni a learatott gabonát. Szószóra ment, Heves és a fia rátámadt *Szilágyi* őrrre, mire az elsütötte fegyverét és Heves legényfia homlokán találva holtan bukott a földre. Heves ezután rárohant a nyomrék testü őrrre és valósággal holtra verte.

— Tűz Vingán. Tegnap nagy tűz volt Vingán. *Hadesia* Péternek egy háza, *Vákor* Mártonnak pedig egy faskamrája és egy disznóólja égett le földig. A szinben sok kender volt felraktározva, mely egy eldobott cigarettától tüzet fogott s lángba borította az egész a kotmányt, meg a szomszédos házat. Az épületek nem voltak biztosítva.

— Új házak. Újonnan emelt épületeik után adómentességet nyertek: *Krizsán* János, *Tencer* Ferenc, *Szász* Dénes, *Szécsényi* Kázmér, *Naum* Sztanka, *Csényi* János, *Kovács* István, *Mester* Mihály, *Antal* András, *Törökfalvi* Mór, *Fodor* Délyi Imre, *Róthmüller* Ferenc, *Hoffenpradl* Frigyes, *Wagner* Pál, *Kövér* Lajos, *D. Szabó* Mihály, *Márkus* József, *Smeér* Nánán és *Várad* Ferenc.

— Bolha az uszodában. *Gyulafehérváron* az a szenzáció történt, hogy F. urat kizárták az uszodából, mert az állította, hogy sok a bolha. Ennek konstatálása után másnap újra elment az uszodába, előbbi napi kijelentését elfelejtve, az uszodatulajdonos azonban meghagyta a pénztáros kisasszonynak, hogy F. urnak ne adjon jegyet. F. ur a bíróság elé fordult panaszával, vagyis ügyvédjét bízta meg, hogy a rajta esett sérelemért jogorvoslatot keressen.

— Villámsújtott jegyes pár. *Biharszentmiklós* földműves népét borzalmas eset tartja izgalomban. Minap hirtelen nagy vihar keletkezett, mely elől a mezőn dolgozó földművesek az asztagok mögé menekültek; volt köztük egy jegyes pár, mely csak az aratás befejezését várta, hogy az esküvőt megtarthassa. A végzet azonban másként akarta. Egy villám lesújtott s míg a többieknek semmi bajuk nem esett, csak éppen a jegyes párt találta s mindketten csonttá égtek.

— A büszke spanyol nők. Azt mondják, hogy a spanyol nő a harisnyakötőjében törött szokott rejtgetni és ha megbosszantják, bizony törött használja is. Lehetséges, hogy némely spanyol nő tényleg tört hord magánál, de miután se az ők, se más ország hölgyei harisnyakötőiket nem szokták mutogatni, e tekintetben csak nehezen lehet a valót megállapítani. Tény azonban, hogy a spanyol nő nehezen lehet megközelíteni, mert körmét és nyelvét veszedelmesen tudja használni. Erről két csendőr és néhány csendőrtisztviselő tehet tanúságot, a kiknek a minap Madridban két nővel hivatalosan meggyűlt a bajuk. Bizonyos, hogy ez a két nő aligha tartozik a *gyenge nemhez*. Két középosztálybeli hölgy *Dolores* *Zarcia* és *Carmen* *Fernandez*, két barátjuk kíséretében egy vendéglőbe mentek, a hol a jól megvacsoráztak. Midőn fizetésre került a sor, az uraknál a pincér által kívánt összegnél 10 centimmal kevesebb pénz volt, a mi miatt a pincér néhány gunyos megjegyzést tett. *Dolores* a gunyos szavak hallatára felugrott helyéről és a pincért kétszer arcul ütötte, mire álltalános verekezés támadt, mely a vendéglőt is belekeveredé, de ő is a rövidebbet húzta. — A hölgyeket kísérelő két férfit azután a pincérek csakhamar legyűrték, de sehogys sem bírtak a két hölgygyel, a kik orozslánmódra harcoltak és ütöttek mindenkit, a ki kezük elé akadt, úgy, hogy sakkban tartották a pincéreket és a vendégeket. Az éjjeli őrt, a kinek peccenyemártást öntötte az arcába, szin-

tén megfutamodott, mire két csendőr lépett be a terembe. Dolores az egyiknek a fejére egy széket tört el, a másiknak pedig Carmen egy palackot vágott az arcába. A két „bátor” spanyol nőt csak több rendőr segítségével sikerült meglékezni és a rendőrségre vinni. A komédiából azonban tragédia lett, mert Dolores a rendőrségen dühében halva rogyott össze.

— **A benzin áldozata.** Tragikus sors ért Debrecenben, mint onnan jelentik, egy viruló szépségű, huszonegy éves leányt. Az áldozat Mézes Mariska a Reisz-féle cukrász-bolt pénztárosnője. Fehér keztyűjét benzinnal tisztogatta és az égő gyertyához tartotta szárađni. Közeli jutott a lánghoz a benzin is, a mely felrobbant és a szerencsétlen leányt annyira összeögezte, hogy nemsokára belehalt sebeibe.

— **Óriás lokomotivok.** Badeni államvasutakon a napokban több, egészen új rendszerű gyorsvonatmozdonyt adnak szolgálatba, amelyek Európában most a legsúlyosabbak és a legtükéletesebbek. Ezek a mozdonyok már külsejükre nézve is elütnek a többiektől. A levegő ellenállásának legyőzésére ugyanis a mozdonyvezető fülkéjének előfalai hajószerűleg ki vannak hegyezve, míg a füstkamara ajtaja kupszerűleg nyulik előre, úgy hogy a mozdony úgy tűnik fel, mint egy hatalmas ágyú. A hajtókerekek magassága 2,10 méter A tengelyek száma öt, A kerekéké tíz. Összes kerekék fékezhető. A kazán kétszer nagyobb a mostani gyorsvonatmozdonyokénál. A kifejlett löerő 1600. szemben a mostani mozdonyok 600—700 löerőjével. A próbameneteknél az új mozdony 120 kilométer óránkénti sebességgel haladt. A rendszeres vonatszolgálatban a maximális sebesség 100 kilométer lesz. A mozdony és szerkocsi súlya 250 tonna.

— **Augusztus közepén már alig van kereslet napernyők, szalmakalapok, sárgacipők, stb. iránt.** Ezért a vizsamaradt készletet saját beszerzési áron adja el Porter Vilmos nagyáruháza, a Szabadságtéren. Alkalom nyílik tehát rendkívül olcsó bevásárlásra. Ha hozzáteszük, hogy 10 korona vásárlásnál minden vevő ingyen kapja saját életnagyságu arcképét, csupán a papírkéretért térítendő meg 3 korona, úgy Porter áruháza tényleg a legjobban ajánlható cégek közé tartozik.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőseggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Az uralkodó családok elfajulása.

(A pápa és a fejedelmi házasságok.)

Arad, augusztus 13.

XIII. Leó pápa még egyre élénken részt vesz minden társadalmi kérdésben, hogy ítéletével és befolyásával irányítsa a mozgalmakat, akár vallási, akár emberi dolgokról van szó. Most is egy érdekes határozatot közlik a Valikánból: a pápa tiltakozik az uralkodó családok azon szokása ellen, hogy a legközelebbi rokonnak kelnek egymással házasságra. Határozatot hozott, hogy a jövőben nem diszpenzálja a vérrokonokat, mert konstatalta, épen úgy, mint előtte, Niebuhr, hogy sok uralkodó család, sőt csaknem valamennyi elfajult. Ennek az elfajulásnak az okát XIII. Leó pápa csakis a természetellenes házasságkötéseknek tulajdonítja; a hercegek, de még inkább maguk az uralkodók legközelebbi vérrokonjaikból választanak hitestársat s ennek a százados tradíciónak, a föl nem frissített vérnek megdőbentő következményeit nem egy nép érzi meg az uralkodójában. A pápa meg akarja törni ezt a szokást, legalább a katolikus uralkodó családoknál, még pedig befolyásának teljes érvényesítésével.

Lajos Fülöp Róbert, az orleánsi herceg, akinek Mária Dorottya hercegnő a hitestársa, sokáig volt eljegyezve Margit, orleánsi hercegnővel, az unokahugával.

Chartres herceg 1888-ban az unokanővérét, Franciska orleánsi hercegnőt vette feleségül.

Fia, Guise herceg szintén unokatestvérét, Mária Isabella orleánsi hercegnőt vette el.

Lujza orleánsi hercegnő, anyai részről való unokatestvérehez Alfons bajor herceghez ment nőül.

A Bonaparte-családban Mária Laetitia a nagybátyjához osztaí Amadé herceghez ment.

Az osztrák-magyar uralkodóházban Mária Valéria hercegnő Salvator hercegnek, az unokabátyjának a felesége.

Viktória angol királynő is unokatestvérehez, Albert herceghez ment nőül.

Maude hercegnő, VII. Edvard király leánya, Károly dán hercegnek, vagyis legközelebbi vérrokonának a hitvese. A dán herceg atyja és az angol királynő testvérek.

Oroszországban Sándor Mihály nagyherceg Xénia Alexandrovna nagyhercegnőt, az unokanővérét vette feleségül.

Henrik porosz herceg és neje, a hesseni hercegnő, szintén unokatestvérek.

Es ezek a vérkon házasságok nem az egyedüliek; csaknem az összes fejedelmi családokban kötött házasságok beillenek abba a lajstromba, amely a szent atya tiltakozását idézi elő.

Hogy mik a következményei a vérkonok összeházasodásának, erre vonatkozólag eltérő a tudósok véleménye. Bondin azt erősíti, hogy következménye az örültség. Trousseau epilepsziát követeltett abból, de Cordier, Michel és Auzouy tagadják ezt a bizonyosságot, épen úgy, mint Darwin. De Niebuhr, akire a pápa első sorban hivatkozik, határozattan és bizonyítókkal érvelve, azt állítja, hogy az agylágyultság (s az örület fő oka a vér elfajulásában rejlik.

Mindenesetre érdekes a pápa határozata s kíváncsian várjuk, minő mértékben engedelmeskedik a Szent atyának az uralkodó családok — politikája.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Kossuth-utcai tolvajsövetkezet. Hirt hoztunk arról a lopásról, amelyet Weiss Dávid kárára követtek el a Kossuth-utcán. A tetteseket, névszerint Ifj. Banga Jánost, Stern Hermant és Brucik Pétert ma délután Nagy József vizsgáló bíró elé állították. A vizsgálóbíró a terheltek kihallgatása után kihirdette az előzetes letartóztatás elrendelő határozatát. Ifj. Banga János felfolyamodást jelentett be és védőügyvédül dr. Nagy Sándort nevezte meg; Stern Herman szintén felfolyamodást jelentett be és védőügyvédjéül dr. Radó Károlyt kérte. A vizsgálóbíró telefon utján értesítette a két ügyvédet a terheltek kívánságáról és felhívta őket az azonnali megjelenésre. Nagy Sándor dr. és Radó Károly dr. azonnal megjelentek, a képviselőket elvállalták a letartóztatás elrendelő határozat ellen még, a felfolyamodás indokait. A felfolyamodás holnap be fogják nyújtani csütörtök délelőtt kerül a vádtaács elé, mely a fölött határozni fog. A terheltek letartóztatása beisérésükön alapult.

NAPIREND.

Augusztus 14. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Özséb. — Protestáns naptár: Özséb. — Görög-keleti naptár (augusztus 1.): 7 kör. — A nap kél 4 óra 39 perckor, nyugszik 6 óra 58 perckor. — A hold kél 3 óra 39 perckor, nyugszik 0 óra 7 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirati szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változó, szeles, meleg, hűvös, keleten eső. Augusztus 14. Az aradi kereskedők körének választmányi ülése este 8 $\frac{1}{2}$ órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Sertésvész Galsán.** Mint Galsáról írják, a sertésvész ott járványszerűleg fellépett. A községet zár alá helyezték.

— **Fizetéskeptelenségek.** A bécsi hitelezők egy-lete aug. 11-én következő fizetéskeptelenségeket teszi közzé: Ruder Mór kereskedő Duna-Szerdahely: — Korányi Dávid vegyeskereskedő Szenic; — Klement Rudolf kereskedő Brünn; — Hoffmann Vilmos be nem jegyzett kereskedő Körös (Horvátország); — Lamm Károly kereskedő Linz; — Nagy Boldizsár be nem jegyzett kereskedő Linz; — Cibakháza. — Hausvater Efraim főszerkeskedő Szucsáva és Hatna; — Strul Berke Kereskedő Gy.-Borszék.

Budapesti árú- és értéktőzsdé.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 13.

Déltőzsdé. Buzakinálat mérsékelt, vételkedv jó. Szilárd irányzat mellett 30,000 métermázsa került forgalomba, 5—10 fillérig drágább árakon. Egyéb gabonanemek közül rozs és zab 5 fillérig drágább. Időjárás boros.

Zárhat 12 órakor:

Buza októberre	6.75—6.78
Buza 1903. áprilisra	7.06—7.07
Rozs októberre	5.92—5.93
Rozs 1903. áprilisra	6.13—6.15
Zab októberre	5.39—5.40
Zab 1903. áprilisra	5.63—5.64
Tengeri augusztusra	4.82—4.83
Tengeri 1903. májusra	5.—5.01
Repece augusztusra	10.40—10.45

Zárhat 5 órakor:

Buza októberre	6.76—6.77
Buza 1903. áprilisra	7.08—7.09
Rozs októberre	5.91—5.92
Rozs 1903. áprilisra	6.17—6.18
Zab októberre	5.37—5.38
Zab 1903. áprilisra	5.62—5.63
Tengeri augusztusra	—
Tengeri 1903. májusra	4.98—4.99
Repece augusztusra	—

Zárhat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	685.—
Magyar hitelrészvény	728.—
Leszámítolobank részvény	463.—
Rima-Murányi vasmű részvény	498.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	710.75
Közuti vasut	632.—
Városi villamos vasut részvény	333.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 13. —

Magyar elsőrendű: Öreg néhez páronként 400 kilogramm feletti sulyban 10 $\frac{1}{2}$ —6 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal néhez páronként 320 kilogramm feletti sulyban 113—4 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 110—2 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 110—2 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti sulyban 112—4 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 110—2 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 106—8 fillérig.

Sertéslétszám. Augusztus hó 10. napján volt készlet 44,894 darab, augusztus hó 11. napján fölhatott 267 darab, augusztus hó 11. napján elszállított 602 darab, augusztus hó 12. napján maradt készlet 44,559 darab. — Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, augusztus 13.

Magyar aranyáradék 4%	121.—
Magyar koronaráradék 4%	97.85
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	118.60
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	100.—
Magyar keleti vasut	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.80
Magyar váltalmegváltási kötvény	100.—
Horvát szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeregyorsorsjegy kölcsön	203.50
Tiszszabályozási és szegedi kölcsön	162.—
Osztrák papíráradék	101.50
Osztrák áradék ezüst	101.50
Osztrák áradék arany	121.50
Koronaráradék	99.50
1860-iki államsorsjegyek	152.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1600.—
Magyar hitelbankrészvény	728.—
Osztrák hitelbankrészvény	684.75
Osztrák-magyar államvasut	711.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.00
Német birodalmi marka	117.—
London	239.80
Paris	95.15

4295—1902. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vewerka Ferenc temesvári végrehajtható, Kresztin Dragozsin aradi lakos végrehajtást szenved elleni 700 korona tőkekövetelés és árulékai iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad városában fekvő, az aradi 2883. sz. tjkvben A. + 1. sor, 3508 hrsz. a. felvett ingatlanra az árverést 1038 koronában ezennel megállapított kiállítási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1902. évi szeptember hó 20-ik napján délután 3 órakor a kir. törvényszéknél 88. sz. irodában megtartandó nyilvános árverésen a meg-

19357. sz. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

Építési vállalkozóknak tudomására hozatik, hogy az alább felsorolt építkezési munkálatok vállalatba adása iránt a lent megnevezett ispánságoknál, a hol az árlejtési feltételek és költségvetések a hivatalos órák alatt betekintheők, nyilvános árlejtések fognak tartatni és pedig:

I. M. Pécskán a kincst. ispánságnál 1902. augusztus 25-én d. e. 9 órakor: 1. a nagylaki róm. kath. paplak helyreállítása: Kikialtási összeg 1394 K. 35 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 98 Kor. 23 f. 2. a német-szent-péterf. rk. paplak helyreállítása: Kikialtási összeg 1057 Kor. 20 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 135 Kor. 11 fillér.

II. A temesvári ispánságnál 1902. augusztus 27-én d. e. 9 órakor: 1. a jezvini g. kath. templom javítása kikialtási összeg 980 K. 75 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 50 K. 29 f. 2. a nagyjécsai rk. templom s paplak javítása: Kikialtási összeg 1001 K. 42 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 33 K. 56 f. 3. A német párdányi rk. templom s paplak javítása kikialtási összeg 1108 K. 12 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 142 K. 21 fillér. 4. A kisbecskereki rk. paplak javítása: Kikialtási összeg 1925 K. 01 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 227 K. 78 fill.

III. A lippai kincst. ispánságnál 1902. augusztus 28-án d. e. 9 órakor: A zábrányi g. kath. templom és paplak javítása kikialtási összeg 1956 K. 22 f. kezi és igás napszám czimén a községet terheli 76 Kor. 17 f.

Ezekén kívül hasonló építkezések iránt árlejtések lesznek még tartva.

1. ispánságnál Kulán augusztus 26-án.
2. ispánságnál Apatinban augusztus 27-én.
3. ispánságnál Lugoson augusztus 26-án.
4. ispánságnál Pancsován augusztus 29-én.

mindenkor d. e. 9 óratól kezdődőleg.
Arad, 1902. augusztus hó 6-án.

1421

M. kir. államjóságszolgálatok.

(Utanyomat nem díjaztatik.)

Egyedül valódi angol**THIERRY-féle BALZSAM.**

Egészség-rendőrileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése kereskedelem-törvényi minta-védelem alatt áll.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg is használ: 1. Hasonlíthatlan hatású gyógyszer a tífó és mell minden betegségeinél: enyhíti a hurutot és megszünteti a kiköpést, eltávolítja a fájdalmas köhögést s még ilyen idült bajokat is meggyógyít. 2. Kitűnő hatása van torokgyulladásnál, rekedtség-nél, a nyak bármely bántalmánál stb. 3. Alaposan megszüntet minden lázat. 4. Meglehetően gyógyítja a máj, gyomor és a belek minden betegségét, különösen gyomorgerjeszt, kolikát és hasagást. 5. Gyenge hashajtó és vér-tisztító hatása tisztítja a veséket, megszünteti a hypocondriát és buskóróságot, erősíti az étvágyt és emésztést. 6. Kitűnő szolgálatot tesz fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpenésznél, minden fog és szájbetegség megszüntet a felhűtést s a száj és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg kitűnő gyógyszer minden sebre, akár régi az, akár új, sérülésekre, orbánczra, pattanások, füstölak, szemölcsök, égési sebeke, megfagyott tagokra, ruhakosz s kitéréskekre, felpatyogzott és érdes kezékre stb., megszünteti a fejtájt, zugaft, szakarást, köszvényt, felfajást stb. Jól vigyázzon mindenki a feletti zöld apaczá-védjegyre. — Hamisítás ellen a legbiztosabb óvszer a gyáramból való direkt megrendelés. A szállítás csak a szabadalmazott eredeti dobozokba: 12 kis vagy 6 dupla üveggel történi. Ausztria-Magyarország minden postaállomására bermenve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovinába bermenve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona 60 fillér. 12 kis vagy 6 dupla üvegnél kevesebb nem szállítatik. — Szétküldés csak a pénz előre beklódése vagy az összeg utánavétele mellett.

Miért szenved?

mikor biztos gyógyító hatásra van kitérés még a legregebbi sebeknél is a

Thierry A. gyógyszerésznek egyedül valódi

Centifolia-kenőcse

használatánál, amely által majdnem minden alkalommal, még a fájdalmas és veszélyes műtétek vagy amputálás is elkerülhetők és utóérhetlen úgy a sebek gyógyításában, mint a fájdalom enyhítésében is. A valódi Centifolia-kenőcs használható: gyermekágyas fájó mellére, tejfolyás megakadásánál, mell-megkeményedés, orbáncz, minden idült bajoknál, sebes lábak vagy tagokra, sebek, sófolyás, dagadt lábaknál, sőt csontszúrnál is: ütés-, szúrás-, vágás-, zúzás- és lösebeknél; minden idegen anyag, mint: üveg vagy faszilánk, homok, serét, tövis stb. kiszívására; mindenféle daganatok, kelések, támadások, pokolvar, sőt rákbajnál is: giliszták ellen, körömméreg, porsénés, sebes lábak, mindenféle égési sebek, fagyos tagok, a beteg fekvésél fázadt tagjaira, nyakdagaszt, a vér betegségeit, felfolyás, gyermek-óvvar stb. bántalmak ellen. Két tégelynél kevesebb nem küldetik: a szállítás csak az árak előleges beklódése vagy utánavétele mellett történi. Két tégely ára szállítással, portó és csomagolással együtt 9 korona 50 fillér. Számtalan elismerő-levél áll rendelkezésre. Mindenki óvatok a hatástalan hamisítványok vásárlásától s tessék ügyelni, hogy minden tégelyre a fenti védjegy és a cím: „Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pragrad“ bevezetve legyen.

A gyógyhatásukban utóérhetlen eme két szer a romlásnak nincs kitéve, hanem ellenkezőleg, minél régebbiek, annál jobbak és hatásosabbak lesznek, sem a hideg, sem a meleg által nem szenvednek és azért bármely évszakban szétküldhetők. Legtöbbnyire már az orvos megérkezéseig is segítenek, nagyon természetes, hogy sohasem szabad hamisítványokat, vagy pedig más értéketlen és hatás nélküli ugynevezett pótszereket használni, amelyekért a pénzt hiába dobják ki, hanem csakis ezen két régen jónak elismert, valódi, olcsó, megbízható és mindamellé teljesen ártalmatlan világhírű szer kell vásárolni, amelyeket minden családban minden előfordulható esélyre készletben kell tartani. Ahol pedig ezen szerék a valódiság minden kellékével ellátva nem volnának kaphatók, úgy kérjük azokat közvetlenül

Thierry (Adolf) gyógyszerésznél Limited „Schutzengel Apotheke“ Pragrada bei Robitsch-Sauerbrunn

megrendelni.
Központi raktár: Budapest Török J. gyógyszerüzében. Zágráb Mittelbach S. gyógyszerüzében. Bécsben C. Brady gyógyszerüzében. 1931

állapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10% át, vagyis 108 korona 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 8333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bántépnek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, 1902. évi június hó 23 ik napján.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,
kir. tveszki bíró.

1427

ad 721—1902. sz.

Dézna község előljároságától.

Árlejtési hirdetmény.

Alólirott előljároság ezennel közhírré teszi, hogy a déznai község házának a felépítését, amely fog állani 6 szobából és 2 mellek helyiségből, nyilvános árlejtésen folyó évi augusztus hó 24-én délelőtt 11 órakor Déznan, a körjegyzői hivatalban ki fogja adni. Ugyanazért a vállalkozni szándékozik fentnevezett helyen és időben jelenjenek meg. Az árlejtési feltételek a körjegyző irodában megtekinthetők.

Dézna, 1902. augusztus 12.

1423

Előljároság.**Uj butor-raktár****a Boros Béni-téren.**

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **Aradon, Boros Béni-tér 2. szám alatt (Kneffel-féle ház) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő**

butor-raktárt

nyitottam, hol azonkívül mindennemű **konyhaberendezést** is raktáron tartani fogok.

Főtörekvésem oda fog irányulni, hogy legjobb minőségű áru, jutányos árak és pontos szolgálat által nagybecsű vevőimet kielégíthessem és teljes megelégedésüket kinyerjem, miért is kérem szives megrendelésével kiténtetni és raktáramat b. látogatásával megtisztelni.

Teljes tisztelettel

Bauer Mihály,
asztalos mester.

1314

Feltűnő eredmény érhető el**a Hajós-féle****Ibolya-Créme**

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt **Szeplő, májfolt, bíbircs, bőrvörösséget és mindennemű arczfoltosságot**. E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrből teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kiténtetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, rózsza és orém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

NE Óvakodjunk értéktelen utánavételektől!Bevásárlásnál csakis **Hajós** féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyszeri laboratoriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: **Vojtek Kálmán, Tábor Gyula**, Pécskán: **Adler Gy. Lajos**, Simándon: **Csiky Lukács** gyógyszerész uraknál.

Apró hirdetések

**Egy nagy gabonarak-
tár és egy borpincze**

azonnal kiadó József főherceg-ut
9. szám, Szt. László-utca sarok.
1412

**Gurahonezi
portlandcemento**
Egyedüli magyar gyártmány, mely a
magyar mérnök- és építész-egylet ál-
tal megszabott normáit 60-70 szá-
zalékkal felülmúlja, rendkívül finom
örlésben, kis és nagy mennyiségben,
gyári áron kapható
Kriszán János Arad, nagyváradi-ut 12. és
Az Arad-csanádi Egyesült Vasutak
szertáránál
Arad állomás mellett.
Megrendeléseket az Arad-csanádi Egye-
sült Vasutak központi irodája is elfo-
gad és a cementet kívánatra házhoz
szállítja. 271

Kiadó lakás!
5 szoba és hálófülkéből álló
teljesen elkülönített
utcai lakás,
fürdőszobával és mellékhelyi-
ségekkel 1428
f. évi november hó 1-től
előnyös feltételek mellett
kiadó.
Bővebbet a háztulajdonos-
nál Orczy-utca 6. sz. alatt.

Vidéki gőzmalom és mezőgazda-
sághoz
egy mérlegképes,
szakavatott könyvelő,
önálló munkás
kerestetik
azonnali belépésre,
a kinek a levelezést is vé-
gezni kell.
Csakis jó bizonyítványokkal
ellátott urak, kik legjobb refe-
renziákra hivatkozhatnak, fel-
kéretnek ajánkozásra. Esetle-
ges fizetés 3000 korona.
Czím a kiadóhivatalban meg-
tudható. 1389

TELEFON 408
Legnagyobb vála-zték
arany, ezüst és ékszer-
tárgyakban.
Alkalmi vételek és eladások.
DEUTSCH IZIDOR
órás és ékszerész 42
ARAD, TEMPLOM-UTCA
Minorita-palota.
Zálogszédulák,
arany és ezüsttárgyak készpénz
fizetés mellett a legmagasabb
árban megvétetnek, vagy be-
cseréltetnek.

3067—1902. pm.
Hirdetmény.
Egy évi 600 koronával java-
dalmazott anyakönyvvezetői he-
lyettesi állás lévén betöltendő;
mit is azzal tesztek közzé, hogy
a pályázati kérvények hozzám
szeptember hó 1-ig benyuj-
tandók.
Aradon, 1902. évi augusztus
hó 9-én.
Institúris,
polgármester.
1424
713—1902. V. 1190/2. szám.

Árverési hirdetmény.
Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíróság
1902. V. 1190/1. számú végzése
által Szénási Gyula végrehajtató
javára, Messer Lajosné ellen 182
kor. 74 fillér tőke és járuléka
erejéig elrendelt kielégítési végre-
hajtás alkalmával bíróság lefoglalt
és 1234 koronára becsült butorok-
ból álló ingóságok nyilvános árve-
rés útján eladatnak a még fizetel-
len összeg kielégítésére.
Mely árverésnek a helyszínén,
vagyis Aradon, Vörösmarty-utca
1. sz. a. leendő eszközlése 1902.
év augusztus hó 14-ik napjának dél-
után 5 óra határidőül kitűzetik
és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivat-
nak meg, hogy az érintett in-
góságok ezen árverésen az 1881.
évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmé-
ben a legtöbbet ígérőnek becsáron
alul is eladatni fognak.
Az elárverezendő ingóságok vé-
telára az 1881. évi LX. t.-czikk
108. §-ában megállapított feltéte-
lek szerint lesz kifizetendő.
Kelt Aradon, 1902. évi július
hó 30. napján.
Török Dénes,
1425 bir. végrehajtó.

Egyéves önkéntesek figyelmébe!
Van szerencsém a közelő bevonuláshoz
egyenruházati műtermemet
szives figyelmükbe ajánlani, hol
mindennemű egyenruhák
előírás szerint
jó szabásban és legjobb kivitelben készítettnek.
Tisztelettel 1331
INOKAI TÓTH LAJOS,
Arad, Andrássy-tér 25. sz. (Neuman-palota).
Arjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálok.

**MINDEN HOLGYNEK
SZÜKSÉGES ARCZBŐR VÉGVÉDÉSÉRE A
FÖLDES-FÉLE
MARGIT-CREMÉT**
használni.
Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban el-
terjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal fel-
szívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú
ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt
májfoltot, bőrtakát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Masszaz-
hoz használva eltünteti redőket, himiőhelyet stb.
Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védőjeggyel vannak lezárva.
Hamisítványoktól tessenek óvakodni!
Egy tévely ára 1 korona.
Margit csappan 70 fillér. Margit poudér 1 kor. 20 fill.
Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguerlában.
Apátivá: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Fe-
rencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs. Apácán: Bonomi
Aniál, Cs. Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Armin, Eleken: Ifj. Pekker István,
Földeákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonezon: Molnár István,
Gyorkon: Masznik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-
ágotán: Fejes Lajos, Kurticon: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi
Ferencz, Mező-Kovácsbázán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Roszuth Pál, Nagy-Halmá-
gyon: Hanzóros Adám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokszin János, Pankotán:
Posevitz Gusztáv, Pitvaroson: Szabados József, Székudváron: Fromm D. Traugott, Si-
mandon: Csiky Lukács, Soborszában: Károly Kálmán, Szemlaken: Hauszler Sándor,
Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgő Géza urak gyógyszerárakban.

Rozsnyay-féle
chinin czukorka, chinin csokoládé
pályakoszoruzott készítmény.
gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő siker-
rel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi,
ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása
olvasható.
Fenyő illat. Különösen alkalmas a szoba levegőjének felfris-
sítésére és tisztítására.
Egy üveg 1 kor. 50 fillér.
Hasis-Colloidium. Kitűnő, minden más szert
felülmuló hatása tyukszem
és bőrkeményedés ellen.
Egy üveg ára 70 fillér.
Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek
segélyével pár perc alatt zamatos, finom
likőrt készíthetünk.
Barack Cacao blanc Cseresznye Császárkörte
Anizette Chartreuse Marasquino Vanília
Benedictine Curacao Kávé Zeller
Egy üveg ára 1 korona.
Kapható:
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárában
Aradon, Szabadság-tér.